

Teljes körű válasz az éles teljesítményre

A nyitott társadalmak sebezhetőségei és erősségei

Christopher Walker és Jessica Ludwig

A SZERZŐKRŐL

Christopher Walker a National Endowment for Democracy (NED) tanulmányokért és elemzésekért felelős alelnöke. Alapítvány, amely a demokratikus intézmények növekedésének és megerősítésének szenteli magát világszerte. Ebben a minőségében ő felügyeli a NED sokrétű elemzői munkájáért felelős osztályt. A tekintélyelvű rendszerek szakértője, és a nyílt rendszerekre gyakorolt tekintélyelvű befolyással kapcsolatos viták élharcosa. Cikkei számos kiadványban jelentek meg, többek között a *Financial Times*, a *Wall Street Journal*, a *New York Times*, a *Washington Post*, a *Foreign Affairs* és a *Journal of Democracy* című folyóiratban. Társszerkesztője (Larry Diamondnal és Marc Plattnerrel) az *Authoritarianism Goes Global: The Challenge to Democracy* (Johns Hopkins University Press, 2016) című szerkesztett kötetnek, valamint társszerkesztője (Jessica Ludwiggal) az *Sharp Power: Rising Authoritarian Influence* (NED's International Forum for Democratic Studies, 2017).

Jessica Ludwig a Demokratikus Tanulmányok Nemzetközi Fórumának, a National Endowment for Democracy (NED) kutatási és elemző részlegének vezető programfelelőse. Ebben a minőségében a Power 3.0 blog szerkesztője és a Power 3.0 podcast producere. Kutatásainak középpontjában a feltörekvő demokráciákban a tekintélyelvű befolyás áll, különös tekintettel Kína és Oroszország Latin-Amerikával való kapcsolatára. Társszerkesztője (Christopher Walkerrel) az *Éles hatalom* című jelentésnek: *Rising Authoritarian Influence* (NED's International Forum for Democratic Studies, 2017). Amellett, hogy az International Forum számára különböző, összehasonlító kutatási módszereket alkalmazó projekteket és kiadványokat koordinál, írásai a *Foreign Affairs*, *Foreign Policy*, *Global Americans* és a *Journal of Democracy* folyóiratokban jelentek meg.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

A Demokratikus Tanulmányok Nemzetközi Fóruma köszönetét fejezi ki az Éles hatalom és demokratikus ellenálló képesség sorozat szerzőinek. Köztük vannak: dr. Sarah Cook, Martin Hála, Samantha Hoffman, Edward Lucas, Nadège Rolland, Ruslan Stefanov, Glenn Tiffert, Martin Vladimirov és Nicholas D. Wright. A Fórum által szervezett kerekasztal-beszélgetések résztvevői, akik a projekt során visszajelzéseket adtak, szintén felbecsülhetetlen értékű hozzájárulást nyújtottak ehhez a kezdeményezéshez. A fórum különösen hálás Shanthi Kalathilnak, aki a NED Nemzetközi Fórumán töltött ideje alatt jelentős vezetői szerepet játszott, és olyan meglátásokkal szolgált, amelyek hozzájárultak a jelentéssorozat kialakításához. A Fórum elismerését fejezi ki továbbá Tyler Roylance-nak a kiemelkedő szerkesztői támogatásáért, valamint Kevin Sheives, John Engelken, Rachelle Faust és a National Endowment for Democracy munkatársainak hozzájárulásáért. Külön köszönet illeti Ariane Gottliebét kiváló kutatási segítségéért. Végezetül a Fórum köszönetet mond a Smith Richardson Alapítványnak, amely kritikus pénzügyi támogatást nyújtott ehhez a kezdeményezéshez.

Az ebben a dokumentumban kifejtett nézetek a szerzők véleményét és elemzését képviselik, és nem feltétlenül tükrözik a National Endowment for Democracy vagy annak munkatársainak

véleményét.

ÖSSZEFOGLALÓ

A világ megváltozott az elmúlt másfél évtizedben. A demokratikus hanyatlás ezen időszakában a diktatúrák fokozták és modernizálták elnyomásukat. A rezsimek gyakorlatilag minden régióban tekintélyelvűbbé váltak. Különösen két nagyhatalom, Kína és Oroszország, élen jártak abban, hogy belföldön szorosabbra húzzák a hatalmukat, technikáikat egy új korszakhoz igazítják, és aktív és céltudatos transznacionális erőként vetik be őket, amelyek képesek befolyásolni a nyitott társadalmakat és intézményeiket.

Az információval és az eszmékkel, a kereskedelemmel, a médiával és a technológiával kapcsolatos intézmények egy csoportja, amelyek a modern nyitott társadalmak "központi idegrendszerét" alkotják, komoly sebezhetőséget mutat. Ma ezek az intézmények mély kapcsolatokat ápolnak az autokratikus-demokratikus szakadékon keresztül. A közös tevékenység e csatornáin és csomópontjain keresztül az autokratikus hatalmak olyan módon kalibrálják újra az ösztönzőket, amely ellentétes a demokratikus elszámoltathatóság normáival. Ha ez a kritikus rendszer rosszindulatú befolyásnak van kitéve, a káros visszhangok mélyrehatóak lehetnek.

A legfontosabb az, hogy ma, jobban, mint bármikor az utóbbi időkben, nincsenek éles határok a belügyek és a nemzetközi befolyás között. Amint azt az Éles hatalom és demokratikus ellenálló képesség sorozatban szereplő jelentések is jelzik, az autokráciák és a demokráciák bonyolult módon kapcsolódnak egymáshoz, ami a legtöbbször káros hatással van a demokráciák gyakorlatára és normáira.

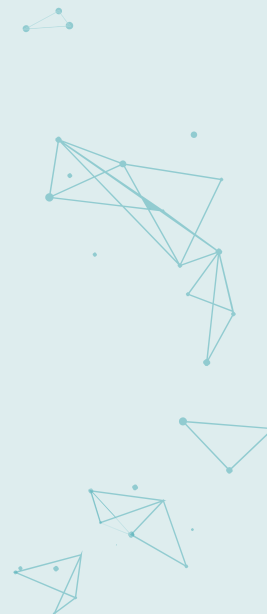
Az utóbbi években az autoriter rezsimekről szóló elemzések nagy része abból indult ki, hogy ezek a rezsimek úgy próbálnak nemzetközi befolyást szerezni, hogy vonzzák és megnyerik tárgyalópartnereiket. A pekingi és moszkvai vezetők azonban egyértelműen arra törekednek, hogy otthon az erő és a félelem segítségével uralkodjanak, és a szabad társadalmakban élő embereknek meg kellene nyitniuk a szemüket annak lehetősége előtt, hogy ezek a rezsimek külföldön is hasonlóan cselekednek.

Azok az epizódok, amelyeket néhány évvel ezelőtt még a tekintélyelvű túlkapások egyedi vagy véletlenszerű példáinak tekinthettünk, ma már egy globális minta részeként ismerhetők fel.

Tekintettel a változások gyorsaságára és kiterjedésére, valamint az éles hatalomról szóló eredeti munkájának eredményeképpen a National Endowment for Democracy Nemzetközi Demokratikus Tanulmányok Fóruma **kezdeményezést indított annak felmérésére, hogy a tekintélyelvű befolyás modern formái milyen módon befolyásolják a nyitott társadalmak demokratikus infrastruktúráját.** Ahogy a globalizáció elmélyítette a demokráciák és az autokráciák közötti integrációt, az éles hatalom kompromittáló hatásai - amely akadályozza a szabad véleménynyilvánítást, semlegesíti a független intézményeket és torzítja a politikai környezetet - egyre nyilvánvalóbbá váltak a nyitott társadalmak kulcsfontosságú ágazataiban.

KULCSFONTOSÁGÚ KONTEXTUS

A fenyegetés alábecsülése. Az autokráciák és a demokráciák közötti mélyebb és széles körű elkötelezettség kezdetén az utóbbiak döntéshozói durván alábecsülték az autoriter hatalmak eltökéltségét, valamint a nemzetközi normák és intézmények megváltoztatására és újrakovácsolására való képességüket. Egy olyan időszakban, amikor a demokráciák saját belső problémáikkal voltak elfoglalva, Oroszország, Kína és más országok autoriter rezsimeji

tesztelték a határokat és sikeresen kihasználták a demokratikus rendszerek sebezhetőségét.

A tekintélyelvű rezsimeknek erős preferenciáik vannak azzal kapcsolatban, hogy a világot hogyan kellene rendezni és kormányozni. Az autokraták például nem agnosztikusak a véleménynyilvánítás vagy az egyesülési szabadság tekintetében. E rendszerek szervező elvei megkövetelik a beszéd és az eszmék ellenőrzését, valamint a független csoportosulások vagy hatalmi központok felszámolását a társadalomban.

A demokráciáknak "rendet kell tenniük a saját házuk táján", de eközben nem hagyhatják figyelmen kívül a körülöttük lévő világot. A demokratikus országokkal és a nemzetközi szabályalkotó testületekkel való interakcióikat kihasználó autoriter rezsimek valószínűleg nem fognak meghátrálni, vagy megnyomni a szünet gombot, ahogy a demokráciák hajlamosak a belpolitikai nehézségekre. A demokráciáknak a belső gyengeségek kijávitására és intézményeik külső fenyegetésekkel szembeni védelmére irányuló erőfeszítéseiknek egyidejűleg kell történniük és kölcsönösen erősíteniük egymást, ha bármelyik törekvés sikeres akar lenni.

Egy gyengítő ciklus megállítása. A tekintélyelvű hatalmak kompromittáló tevékenységei többek között a média, az oktatás, a kereskedelem és a technológia területén az adott demokrácia integritásának folyamatos szondázását jelentik. Ha a célország nem alkalmazza a szükséges kiigazításokat és reformokat, a tekintélyelvű befolyás a demokrácia romlásának és további kizsákmányolásának gyengítő körforgását indíthatja el.

- **Média:** A digitális korszakban az információs ökoszisztéma megzavarása hozzájárult ahhoz, hogy a tekintélyelvűek által preferált narratívák világszerte teret nyerjenek. A médiát sok helyen érő pénzügyi nyomás sebezhetővé teheti őket a gazdasági manipuláció és kényszerítés különböző formáival szemben. A költségvetési megszorítások gyakran megnehezítik a médiumok számára - különösen a feltörekvő vagy meggyengült demokráciákban -, hogy elkötelezett szakértelemmel rendelkező riportereket tartsanak meg. Ez a dinamika aszimmetriát hozhat létre a helyi médiumok által az önkényuralmi rendszerekkel való kapcsolattartásról szóló tudást és erőforrásokat illetően, ami vákuumot teremt a helyi tudósításokban, amelyet az önkényuralmi állami médiumok közvetlen és közvetett eszközökkel igyekeznek betölteni.
- **Tudáságazat:** Az autoriter rezsimek éles hatalmi kezdeményezései a tudásszektorban arra irányulnak, hogy veszélyeztessék az eszmecegerét elősegítő rendszereket, miközben a tudást létrehozó intézményeket - amennyiben ez megengedett - saját platformként sajátítják ki. befolyásolás. A független intellektuális vizsgálódás terének szűkülése olyan autoriter országokban, mint Kína, Oroszország, Törökország és Magyarország, jelentős nemzetközi következményekkel járt.
- **Technológia:** A globálisan összekapcsolt digitális környezet eszközt ad a tekintélyelvűeknek arra, hogy kiterjessék hatókörüket a nyitott társadalmakra. A nyílt, demokratikus környezetben kifejlesztett technológiai innovációk és platformok önmagukban is jelentős sebezhetőséggel rendelkeznek, de további veszélyt jelent az autoriter környezetben kialakított új platformok gyors elterjedése. A tekintélyelvűek céltudatosan fejlesztik a technológiát, valamint a technológia felépítésének és alkalmazásának módjait. A demokráciáknak hasonlóan céltudatosan kell kialakítaniuk az új technológiákra vonatkozó szabályokat, amelyeket saját kormányzási elveik alapján alakítanak ki.
- **Kereskedelem:** Mint minden korrupciót, a tekintélyelvű korrodáló tőkét is az erős jogi biztosítékok, valamint a szilárd elszámoltathatósági és átláthatósági mechanizmusok hiánya teszi lehetővé. Az éles hatalmi hatások a korróziós tőke általában az "elit elfogása" formájában jelentkezik, ami lehetővé teszi a helyi intézmények "külföldi befolyás eszközeivé" való "átalakítását". A tekintélyelvűek receptje az éles hatalom korrozív tőkén keresztül történő gyakorlására nem a hatalmas pénzüsszegekre, hanem a jól összekapcsolt elitekkel és meghatározott ágazatokban kötött, stratégiaileg célzott megállapodásokra támaszkodik.

AJÁNLÁSOK

A nyitott társadalmak intézményeinek teljes spektrumából származó válaszra van szükség. A kormányok lehetnek a legalkalmasabbak arra, hogy az éles hatalom kihívásának bizonyos aspektusaira reagáljanak. A tekintélyelvű beavatkozás rejtett vagy kényszerítő módszerei a bűnüldözés vagy a szabályozás alkalmazását igényelhetik. műszerek. A kormányzat azonban egyedül nem képes hatékony védelmet kialakítani a befolyásolás sokféle formája ellen, amelyek az elmúlt években alakultak ki.

- **A civil társadalom - széles körben értelmezve - döntő része a demokráciák versenyelőnyének az autoriter államokkal szemben.** Ebben az új környezetben a nem kormányzati szektor szereplőinek - többek között a médiának, az egyetemeknek, a kiadóknak, a technológiai és szórakoztatóipari cégeknek - olyan ellenálló stratégiákat kell kidolgozniuk, amelyek megerősítik a nyitottság, az elszámoltathatóság és az intézményi integritás normáit. Ezen intézmények bármelyike egyre inkább szenved az éles hatalom hatásaitól, ami pozitívabb és céltudatosabb választ tesz szükségessé.

- **Az autokraták "oszd meg és uralkodj" módszereire demokratikus egységgel kell válaszolni.** A tekintélyelvű kormányzás központi jellemzője a hatalom gyakorlásának "oszd meg és uralkodj" megközelítése. A demokráciák kritikus intézményeinek vezetőinek inkább egymással kellene egyeztetniük, mintsem egyedül próbálnak megküzdeni a tekintélyelvű nyomásgyakorlással. Annak elkerülése érdekében, hogy az éles hatalom eszközeként használják ki őket, a magánszektorbeli cégeknek olyan üzleti stratégiákat kell fontolóra venniük, amelyek nem teszik lehetővé az autoriter rezsimek számára.

a nyilvános nyilatkozatok felülvizsgálatára, az alkalmazottak szankcionálására, a térképek módosítására és hasonlókra ösztönözni. Ennek elmulasztása a normák lefelé tartó spirálját eredményezi, ami az autokraták stratégiai előnyét erősíti.

- **A technológiai szférában a demokráciáknak ösztönözniük kell a versenyfutást a csúcsra.** Tekintettel arra, hogy a modern technológia milyen mértékben alakítja a politikai tájképet, a demokráciáknak fokozniuk kell a szabad véleménynyilvánítás, az információk integritásának és a magánélet alapvető védelmének ösztönzésére irányuló erőfeszítéseket. A felügyeleti vagy cenzúra-mechanizmusokat beépítő platformok hozzájárulnak az információ manipulálásához. környezet. A nagy teljesítményű, újonnan megjelenő technológiák szabványosítása terén fordulóponthoz érkeztünk. A demokratikus társadalmak feladata, hogy olyan normákat alakítsanak ki a technológia kialakítására és használatára vonatkozóan, amelyek védik a szabad eszmecserét, ugyanakkor megkövetelik az elszámoltathatóságot és az emberi jogok tiszteletben tartását.

- **A civil társadalom segíthet a Kínával és Oroszországgal kapcsolatos tartós politikai műveltségi hiányosságok felszámolásában.** A helyi civil társadalom szakértői kapacitásának növelése kritikus fontosságú a tekintélyelvű éles hatalom meglepő sikerének kezeléséhez a már kialakult és a feltörekvő demokráciákban egyaránt. A globális tekintélyelvű hatalmakkal való együttműködés kockázataival kapcsolatban jártas és éber civil társadalmi szektor hozzájárulhat a nagyobb átláthatósághoz és a megalapozott politikai döntéshozatalhoz, és végső soron a demokráciák intézményi integritását erősítő létfonosságú védelmi vonalként szolgálhat.

- **A mai kihívások nem tekinthetők sem tisztán hazai, sem tisztán külső kihívásoknak.** Tekintettel arra, hogy a demokráciák és az autokráciák olyan kulcsfontosságú területeken, mint a kereskedelem, az oktatás, a média és a technológia, milyen mértékben kötődnek egymáshoz, a demokratikus kormányzásnak az elmúlt években felmerült kihívásai már nem tekinthetők sem kizárólag belföldi, sem kizárólag külföldi jellegűnek. Ezért egyrészt a kritikus demokratikus intézmények belső felfrissítése és megerősítése, másrészt a külső tekintélyelvű hatalmak kompromittáló vagy maró befolyásától való megvédésük nem egymást kizáró feladat. Valójában mindkettő a kudarc veszélyének van kitéve, ha nem úgy tervezik, hogy kölcsönösen erősítsék egymást.

-
- **Ebben a küzdelemben mindenféle demokrácia érdekelt.** Ha azonban a jobb erőforrásokkal rendelkező, már kialakult demokráciák nem képesek olyan alapvető reformokat végrehajtani, amelyekkel ellenállhatnak a tekintélyelvű befolyásnak, az rossz előjelet jelent a világ sebezhetőbb társai számára. A sorozatban szereplő jelentések olyan különböző országok gyengeségeit tárják fel, mint Banglades, Bolívia, Nigéria, Portugália és Szerbia. A nyitott társadalmak mindenütt jobban össze vannak kapcsolva a tekintélyelvű rendszerekkel és eszmékkel, és sebezhetőbbek velük szemben, mint a hidegháború utáni korszakban bármikor. Demokráciák a fejlődés különböző szintjein - és a tudatosság különböző szintjein - új módon kell megosztaniuk egymással az információkat és a szakértelmet.
  - **A demokráciáknak a figyelemfelkeltés fázisából át kell térniük a koncentráltabb cselekvésre.** A média és a civil társadalmi csoportok döntő szerepet játszanak a közvélemény figyelmének felkeltésében, valamint a szélesebb választói csoportok tájékoztatásában és oktatásában az önkényuralmi befolyás természetéről és taktikájáról. Az elmúlt években elsőrangú kutatási és megfigyelési erőfeszítésekre került sor a kihívás mértékének felmérése és a fontos információk nyilvánosságra hozatala érdekében. Ezek az erőfeszítések szükségesek, de elégtelenek. Amint azt e sorozatban szereplő jelentések megállapítják, bizonyos ágazatokban aktív válaszlépések vannak kialakulóban. Például a médiumok, a civil társadalmi csoportok és a technológiai vállalkozások innovatív módszereket találnak arra, hogy visszavágjanak Peking éles hatalmi beavatkozásának a médiaszférában. Az olyan országok, mint Ausztrália, Tajvan és a Cseh Köztársaság, ahol a civil társadalom a legfejlettebb erőfeszítéseket teszi az éles hatalom természetének és formáinak kivizsgálására, az azokról szóló jelentések készítésére és megértésére, vitathatatlanul a legnagyobb előrelépést érték el e tekintetben. Az egyes országok sikeres intézkedéseit most más demokráciáknak kell felgyorsítaniuk és összehangoltan kiterjeszteniük.

AZ ÉLES HATALOM ÉS DEMOKRATIKUS RUGALMASSÁG SZOROZAT JELENTÉSEI

Kétélű kard: Kína éles hatalmi kihasználása a feltörekvő technológiákban

Samantha Hoffman (április 2021)

Kína globális médiamegjelenése: Demokratikus válaszok a bővülő tekintélyelvű befolyásra

by Sarah Cook (február 2021)

Parancsoló ötletek: A tankok mint a tekintélyelvű befolyásolás platformjai

by Nadège Rolland (december 2020)

Üzletek a sötétben: orosz korróziós tőke Latin-Amerikában

Ruslan Stefanov és Martin Vladimirov (november 2020)

Mesterséges intelligencia és demokratikus normák: A tekintélyelvű kihívásnak való megfelelés

Nicholas D. Wright (2020. augusztus)

A tudásalapú gazdaság kompromittálása: A független intellektuális vizsgálódást érő autoriter kihívások

Glenn Tiffert (2020. május)

Egy új láthatatlan kéz: Az autoriter korrozív tőke és a demokrácia újrahasznosítása

Martin Hála (2020. március)

A demokrácia puha gyomrának megerősítése: Az önkényuralmi befolyás és a média sebezhetősége

Edward Lucas (2020 február)

BEVEZETÉS

TA világ megváltozott az elmúlt másfél évtizedben. Ez idő alatt a diktatúrák fokozták és modernizálták az elnyomást. Gyakorlatilag minden régióban - a Közel-Keleten és Euráziában, Ázsia egyes részein és másutt - a rendszerek tekintélyelvűbbé váltak. ¹ Két különösen a nagyhatalmak, Kína és Oroszország, élen járnak abban, hogy szigorítsák a hatalmukat belföldön, technikáikat egy új korszakhoz igazítják, és külföldön is bevetik őket, hogy nemzetközi befolyást gyakoroljanak, és valójában biztonságosabbá tegyék a világot az autokrácia számára.

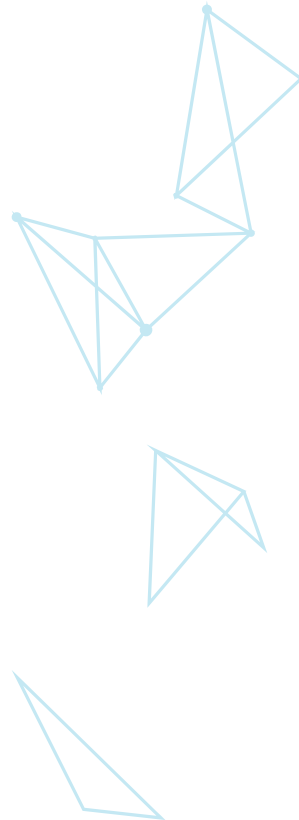
E két rezsim elsődleges prioritása az ellenvélemény megakadályozása és szükség esetén eltiprása. Peking esetében az abszolút ellenőrzésre való törekvés a Hszincsiang-Ujgur Autonóm Területen látható, ahol az ujgur nép brutalizálása és az ujgur kultúra kiirtására irányuló szorgalmas erőfeszítések zajlanak. ² A Kínai Kommunista Párt (KKP) hasonló módon igyekezett leigázni Tibet népét és kultúráját. ³ Hongkongban Peking kíméletlen elszántsággal folytatta a különleges közigazgatási terület autonómiájának, jogállamiságának és féldemokratikus politikai intézményeinek lebontását. ⁴ Ezeken a területeken és Kína-szerte az állam egyre inkább a technológiára támaszkodik, hogy fenntartsa a rendszer biztonságáról alkotott átfogó elképzelését. ⁵ Az egyre éberebb és intoleránsabb hatóságok több ezer online "beszédbüncselekményt" büntettek meg. ⁶

Oroszországban, ahol a legfőbb vezető, Vlagyimir Putyin immár harmadik évtizedébe lépett a hatalomban, a hatóságok hasonló módon igyekeznek elfojtani a kritikát, és az állam minden eszközét bevetik, hogy a hivatalban lévő vezetést ellenőrzés alatt tartsák. ⁷ Az ezredforduló óta a Kreml folyamatosan szigorította a csavarokat az ország független médiája, a civil társadalom, a kulcsfontosságú kereskedelmi eszközök és a politikai ellenzék ellen. Kínához hasonlóan az oroszországi hatóságok is arra törekszenek, hogy a digitális technológiákat a tekintélyelvű uralom bástyájává tegyék. ⁸ 2020 júniusában például a kormány szerződést írt alá az "Orwell" nevű arcfelismerő rendszer telepítéséről a több mint 43 000 iskolában, és ez csak egy azon lépések közül, amelyeket az oroszországi videómegfigyelés tömeges kiterjesztése érdekében tett. ⁹ A rezsim digitális megfigyelési kapacitása 2020-ban jelentősen megnőtt, állítólag a közegészségügy és a közbiztonság védelme érdekében, de az alapokat már jóval a világvjárvány megjelenése előtt lefektették, és ezek a rendszerek még jóval a vírus megfékezése után is a helyükön maradnak. ¹⁰

A pekingi és moszkvai autoritárius irányadók, valamint más befolyásos autokráciák, például a Perzsa-öböl menti monarchiák számára a hatalom nem osztható meg és nem is cserélhető. Ezek a rezsimok ahelyett, hogy a kritikát és a versenyt létfontosságú korrekciós mechanizmusnak tekintenék, halálos fenyegetésként tekintenek rájuk. Uralkodásuk bármilyen megingása a hivatalban lévő elitet az évtizedek óta felhalmozott visszaélésekért való felelősségre vonásnak tenné ki, és az ebből eredő ösztönzés, hogy folyamatosan megerősítsék és kiterjesszék ellenőrzésüket, a globalizáció jelenlegi korszakában az országhatárokon átívelően érvényesül.

Eközben számos demokratikus rendszerben erodálódnak azok a biztosítékok, amelyek biztosítják a hatalom rutinszerű átadását és a polgári és politikai jogok védelmét. Ambiciózus vezetők és kormánypártok, akik választásokon kerültek hatalomra, beleértve a fejlett demokráciákat is, azon dolgoztak, hogy felszámolják az intézményes ellenőrzéseket, korlátozzák a független médiát és a kritikus véleménynyilvánítást, valamint manipulálják a választási rendszereket és a szavazókat, hogy bebetonozzák magukat a hivatalukba, és ezzel gyakorlatilag autoriter útra tereljék országukat.

A helyzetet tovább nehezíti, hogy ezek a trendek egybeesnek a digitális média forradalmával. A Facebook, a YouTube és a Twitter 2004-ben, 2005-ben, illetve 2006-ban indult el, és azóta - jótékony hatásai mellett - megzavarták a hagyományos újságírást, fokozták a politikai polarizációt, és hatékony közvetítő rendszereket biztosítottak a propaganda, a dezinformáció és a szélsőséges nézetek számára. ¹¹ A COVID-19 világvjárvány tavalyi megjelenése csak felgyorsította az antidemokratikus mintát, fedezetet biztosítva az új elnyomó intézkedésekhez, és lejáratva azt a sok demokratikus kormányt, amelyik rosszul kezelte a válságot. ¹²

Ma, 2021-ben azzal a kijózanító ténnyel szembesülünk, hogy a demokratikus hanyatlás és a tekintélyelvűség újjáéledésének jelenlegi időszak a hidegháború vége óta eltelt 30 év felét teszi ki. Az 1990-es évek drámai fejlődése nyomán kialakult globális politikai tájkép alapvetően megváltozott.

Amint azt 2017-es jelentésünkben, a *Sharp Power: Rising Authoritarian Influence*, a vezető tekintélyelvűek sikere nagyrészt annak tulajdonítható, hogy "kihasználják egy kirívó aszimmetriát: A hiperglobalizáció korában az orosz és a kínai rezsimek megemelték a külső politikai és kulturális befolyással szembeni akadályokat otthon, miközben egyidejűleg kihasználják a demokratikus rendszerek nyitottságát külföldön". Ebben az összefüggésben a demokrácia több fronton is kihívást jelent. A jelenlegi helyzet szembetűnő aspektusa, hogy a demokratikus fejlődést vagy visszafejlődést milyen mértékben alakítják belső és külső tényezők egyaránt.

Miközben a demokráciák befelé fordultak, a tekintélyelvűek kifelé tekintettek. Az autokratikus hatalmak egyre erőteljesebben érvényesítik akarataikat Afrika ^{szarván}¹³, Közép- és Kelet-Európában, a Balkánon¹⁴, Latin-Amerikában¹⁵ és Ázsiában. ¹⁶ A nemzetközileg határozottabbá vált elnyomó rezsimek a diplomácián túl a média és a tudományos élet, a fejlett technológia és az alpinfrastruktúra széles skáláján tevékenykednek. Ebben a mindent átható tekintélyelvű befolyással jellemzett környezetben a demokratizálódni, vagy akár a meglévő demokratikus rendszereket megerősíteni kívánó társadalmak sokkal nagyobb akadályokkal szembesülnek, mint a korábbi évtizedekben. ¹⁷

AZ AUTOKRÁCIÁK ÉS A DEMOKRÁCIÁK ÖSSZEKAPCSOLÓDNAK

Ma, jobban, mint bármikor a közelmúltban, nincs világos határvonal a belügyek és a nemzetközi befolyás között. Amint azt az Éles hatalom és demokratikus ellenálló képesség sorozatban szereplő jelentések is jelzik, az autokráciák és a demokráciák bonyolult módon kapcsolódnak egymáshoz, ami a legtöbbször káros hatással van a demokráciák gyakorlatára és normáira.

Azok az epizódok, amelyeket néhány évvel ezelőtt még a tekintélyelvű túlkapasok egyedi vagy véletlenszerű példáinak tekinthettünk, ma már egy nyugtalanító globális minta részeként ismerhetők fel. Tekintettel a változások gyorsaságára és kiterjedésére, valamint az éles hatalomról szóló eredeti munkája folytatásaként a National Endowment for Democracy Nemzetközi Demokratikus Tanulmányok Fóruma kétéves kezdeményezést indított annak felmérésére, hogy a tekintélyelvű befolyás modern formái milyen módon befolyásolják a nyitott társadalmak demokratikus infrastruktúráját. Ahogy a globalizáció elmélyítette a demokráciák és az autokráciák közötti integrációt, egyre nyilvánvalóbbá váltak az éles hatalom kompromittáló hatásai - amely akadályozza a szabad véleménynyilvánítást, semlegesíti a független intézményeket és torzítja a politikai környezetet.

a nyitott társadalmak kulcsfontosságú ágazataiban, beleértve a média- és információs teret, a tudáságazatot, a feltörekvő technológiákkal kapcsolatos normákat és szabványokat, valamint a kereskedelmet.

Az Éles hatalom és demokratikus ellenálló képesség sorozat nyolc jelentése tematikus megközelítést alkalmaz, azzal a céllal, hogy szisztematikusan elemezze, hogyan manipulálják a vezető autoriter rezsimek a politikai környezetet és cenzúrázzák a független véleménynyilvánítást demokratikus környezetben. A jelentések egy sor kerekasztal-beszélgetés és műhelytalálkozó eredménye, amelyeken a világ minden tájáról érkező vezető gondolkodók, szakértők és a civil társadalom képviselői felmérték a nyílt társadalmak sebezhetőségét, amelyet az autoriter rezsimek az éles hatalom eszközeivel célba vesznek és kihasználják, és azonosították azokat a lehetséges civil társadalmi válaszokat, amelyek megerősíthetik a nyílt közszféra integritását. Az e jelentésekben szereplő elemzések azt sugallják, hogy míg a demokráciák talán még nem összpontosítanak kellőképpen az autoriter rezsimek tevékenységére, az autoritáriusok intenzíven

érdeklődnek a demokráciák iránt.

Manapság számos kulcsfontosságú intézménynek mély kapcsolatai vannak az autokratikus-demokratikus szakadékon túl. A közös tevékenység e csatornáin és csomópontjain keresztül az autokratikus hatalmak olyan módon alakítják át az ösztönzőket, amely ellentétes a demokratikus elszámoltathatóság alapvető normáival. Egyetemek,

a kiadók és agytrösztök a democráciákban olyan mértékben lépnek kapcsolatba autoriter forrásokkal és fogadnak el azokból forrásokat, ami még két évtizeddel ezelőtt is aligha lett volna elképzelhető. A democráciák és az autokráciák közötti média- és technológiai kapcsolatok egyre szaporodtak, gyakran torzítva a hír- és információtartalom integritását és aláásva a véleménynyilvánítás szabadságát. A tekintélyelvű államokkal - köztük elsőként Kínával - kialakult rendkívüli kereskedelmi kapcsolatok megnyitották az utat a korrupció stratégiaileg gyengítő formái előtt a felkészületlen társadalmakban. A hivatásos sport és más szórakoztatóipari ágazatok ugyancsak szabad prédává váltak a tekintélyelvű behatolás számára, ami nem várt következményekkel jár kulturális környezetünkre nézve. Az információval, kereskedelemmel, médiával és technológiával kapcsolatos intézmények csoportja fontos részét képezi a modern nyitott társadalmak központi idegrendszerének. Ha ez a kritikus rendszer rosszindulatú befolyásnak van kitéve, a káros visszhangok mélyrehatóak lehetnek.

Ezek a sebezhetőségek különösen fontosak, mivel a várakozásoktól eltérően a tekintélyelvű kormányzás normái és szokásai globális szinten megerősödtek. Otthon a pekingi és a moszkvai vezetés belső biztonsági apparátusát és technológiai érzékét a civil társadalom és más független erők tevékenységének akadályozására vagy befolyásolására fordítja egy átfogó ellenőrzési törekvés részeként. Az elszámoltathatóság és a pluralizmus elnyomása azonban, amely az autoriter rendszerek központi eleme, áttétet adott, áterjedt az országhatárokon, és a demokráciáért folytatott globális küzdelem erőteljes akadályává vált.

A jelenség számos olyan nemzetközi szervezetnél megfigyelhető, amelyeknek a demokrácia és az emberi jogi normák védelme a feladata. A Kína és Oroszország által vezetett autoriter hatalmak keményen dolgoznak azon, hogy aláássák ezeket a szervezeteket. Arra törekcsenek, hogy független csoportok részvételét háttérbe szorítsák az olyan kritikus szervezetek emberi jogi és demokrácia-mechanizmusában, mint az ENSZ, miközben egyébként úgy alakítják a napirendet, hogy marginalizálják a nemkívánatosnak ítélt témák megvitatását.¹⁸ A cél nem egyszerűen a tekintélyelvűség hazai védelme, hanem a tekintélyelvű kormányzást megőrző nemzetközi normák újrakovácsolása.¹⁹ Ez az elkötelezett törekvés, hogy újraírják a globális szabályokat, olyannyira beérett, hogy a tekintélyelvűek arra használják fel befolyásukat, hogy létrehozzák saját, öncélú nemzetközi joganyagukat.²⁰

EGY KEDVEZŐTLEN, ERŐSÍTŐ CIKLUS MEGÁLLÍTÁSA

Az autoriter hatalmak nem elégedtek meg azzal, hogy beavatkozzanak a nemzetközi intézményekbe. Országos szinten ügyesen kihasználták a demokratikus rendszerek nyitottságát. Valójában kompromittáló tevékenységük - többek között a média, az oktatás és a technológia területén - az adott demokrácia integritásának folyamatos szondázását jelenti. Ha a célszág nem alkalmazza a szükséges kiigazításokat és reformokat, a tekintélyelvű befolyás a demokrácia romlásának és további kizsákmányolásának gyengítő körforgását indíthatja el.

A tét nagy. A kulcsfontosságú kormányzási normákat folyamatosan vitatják, és az autokratikus és demokratikus intézmények közötti számos interakcióban erőteljes jelzések jelzik, hogy kié a felsőbbrendűség. Ezekben a kölcsönhatásokban túl gyakran a tekintélyelvű normák élveznek előnyt, ami fokozatosan aláássza a demokratikus elvek elsőbbségét.

Amikor például az ausztrál közszolgálati műsorszolgáltató megszünteti a KKP-t bíráló kínai nyelvű tudósításokat, miután megállapodást kötött egy Pekinghez kötődő médiavállalattal, az jelzésértékű.²¹ Amikor független egyetemek olyan oktatási megállapodásokat kötnek kínai székhelyű szervezetekkel, amelyek aláássák az akadémiai szabadságot, az is jelzésértékű.²² Amikor a nyílt társadalmak nagy technológiai vállalatai meghajolnak Moszkva nyomása előtt, hogy elismerjék területi követeléseit, az jelzésértékű.²³ Amikor a nagy szórakoztatóipari vállalatok visszaszorítják a Szaúd-Arábia uralkodóival kapcsolatos tartalmakat, a gazdasági következmények elkerülése érdekében, jelzést küld.²⁴ Amikor német tisztviselők elhallgatnak egy jelentést

Peking manipulatív befolyásáról az országban, jelzést küld. ²⁵ Ha egyre több lesz belőlük, a politikai cenzúra ilyen epizódjai visszaállíthatják a nyílt társadalmak normáit, és szabaddá teszik az utat még több antidemokratikus magatartás előtt. ²⁶

Ahogy Glenn Tiffert e sorozathoz készített jelentésében, a *Compromising the Knowledge Economy (A tudásalapú gazdaság kompromisszumai)* című tanulmányában megjegyzi: *Authoritarian Challenges to Independent Intellectual Inquiry (A független intellektuális kutatást érő autoriter kihívások)* című cikkében, "az autoriter rezsimok felfogják ezeket az összefüggéseket, és kihasználják a nyitott tudásalapú gazdaság gyenge pontjait, hogy a demokráciát mint életképes politikai alternatívát lejárassák, megerősítsék pozícióikat otthon, és megkönnyítsék hatalmuk és érdekeik kivetítését külföldre". Tiffert a kihívás mértékének leírása során a továbbiakban azt mondja, hogy "a Kínai Népköztársaság népessége és gazdagsága miatt egy osztályon belül van, de mások - köztük Oroszország, Szaúd-Arábia és Törökország - is szisztematikusan kooptálják külföldi partnereiket, marginalizálják vagy megfélemlítik a másként gondolkodókat, ellenőrzik a diskurzusokat és globalizálják a preferált narratívákat" ²⁷.

A probléma nem egyszerűen egy adott médiamegállapodással vagy oktatási csereprogrammal van. A középpontjában az elvárások szisztematikus megváltoztatása áll számos országban és intézményben a tekintélyelvű érdekeknek megfelelően, és ennek mélyreható következményei vannak a világra nézve, amelyben élünk.

A *Commanding Ideas* című jelentésében írja: Nadège Rolland megjegyzi, hogy az autokraták "szisztematikusan szelektív szerepvállalása a vélemény egész szegmenseit marginalizálja, és a vitát az önkényuralmi célkitűzéseknek kedvező hangokkal zsúfolja túl, ami összességében a cenzúrához közelítő hatást vált ki" ²⁸.

Minden egyes agytröszt igazgató, technológiai vezető, egyetemi dékán, kiadói vezető vagy médiaszemélyiség, aki csatlakozik Peking vagy Moszkva hallgatólagos vagy kifejezett preferenciáihoz, például a szólásszabadsággal vagy az egyesülési szabadsággal kapcsolatos kérdésekben, hozzájárul ahhoz, hogy az újrarajzolódjon.

határokat, amelyek csökkentik az alapvető jogok tiszteletben tartását. Minden egyes fokozatos eltávolodás a demokratikus normáktól **még inkább** megtegyék a következő lépést.

Ebben a küzdelemben mindenféle demokrácia érdekelt; de ha a jobban felszerelt, szilárdabb demokráciák nem tudnak olyan alapvető reformokat végrehajtani, amelyek ellenállnak a tekintélyelvű befolyásnak, az rossz előjelet jelent a világ sebezhetőbb társai számára. A sorozatban szereplő jelentések olyan különböző országok gyengeségeit tárják fel, mint Banglades, Bolívia, Nigéria, Portugália és Szerbia. A demokráciák mindenütt jobban összefonódnak a tekintélyelvű rendszerekkel és eszmékkel, és sebezhetőbbek velük szemben, mint a hidegháború utáni korszakban bármikor. A helyzet sokkal céltudatosabb választ ~~ket~~ amelynek célja a demokratikus gyakorlatok és értékek védelme és megerősítése.

Mindez nem jelenti azt, hogy a tekintélyelvűek mindenhatóak vagy tévedhetetlenek lennének. Jellemzően bizonytalan és mélyen korrupt kormányaik tele vannak saját sebezhetőségükkel - és e hiányosságok felismerése fontos ahhoz, hogy ellensúlyozni tudjuk külső befolyásukat. Az elnyomó rendszerekben élő hétköznapi emberek milliói vágnak nagyobb szabadságra, és küzdenek is érte, gyakran figyelemre méltó bátorságot tanúsítva és nagy személyes kockázatot vállalva. Az elmúlt másfél évtizedben azonban a vezető autoriter

A demokráciáknak mindenféle csíkban van tétje ebben a küzdelemben; de ha jobban felszereltek, a szilárdabb demokráciák nem tudják elérni az alapvető reformokat, hogy ellenálljanak a tekintélyelvű befolyásnak, az rossz

Teljes körű válasz a Sharp Powerre | Christopher Walker és Jessica Ludwig
rezsimek ambiciózusabbá és céltudatosabbá váltak, és
tevékenységük máris hozzájárult az elszámoltathatóság
csökkentéséhez, a pluralizmus beszűküléséhez és a szabadság
erodálásához a világ minden régiójában.

Napjainkban gyakran hallani, hogy a demokráciáknak "rendet kell tenniük a saját házuk táján", de nem engedhetik meg maguknak, hogy eközben figyelmen kívül hagyják a körülöttük lévő világot. A demokráciákkal és a nemzetközi szabályalkotó testületekkel való interakcióikat kihasználó autoriter rezsimek valószínűleg nem fognak meghátrálni vagy szüneteltetni, miközben a demokráciák a belpolitikai nehézségeikkel foglalkoznak.²⁹ A demokráciáknak a belső gyengeségek kijavítására és intézményeik külső fenyegetésekkel szembeni védelmére irányuló erőfeszítéseiknek egyidejűleg kell történniük és kölcsönösen erősíteniük egymást, ha bármelyik törekvés sikeres akar lenni.

AZ ÉLES ERŐ KOMPROMITTÁLÓ HATÁSAI

Az elmúlt években Kína, Oroszország és néhány Perzsa-öböl menti monarchia hatóságai hatalmas erőforrásokat fektettek be a Joseph Nye politológus által megalkotott "puha hatalom" fogalmához kapcsolódó területekre. A puha hatalom alapja a vonzerő, amely egy ország kultúrájának, politikai eszméinek és politikájának - valamint független civil társadalmának - pozitív vonzerejéből fakad. Különösen a kínai hatóságok költöttek dollármilliárdokat világszerte az érdekeik érvényesítésére, széles körű eszköztárat alkalmazva, amely magában foglalja az emberek közötti cserék ezreit, a kulturális tevékenységeket, a globális médiavállalkozások fejlesztését, valamint a tudásszektorban és a technológiai szférában tett kezdeményezéseket. A tíz-tizenöt évvel ezelőtt még darabosnak vagy epizódikusnak tűnő beruházások és tevékenységek ma már szembetűnő mintát alkotnak.

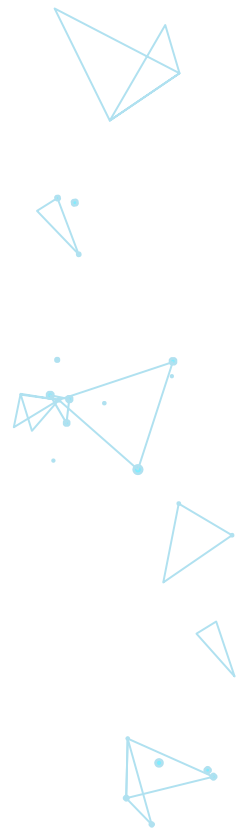
Egy dilemma azonban kialakult: e hatalmas befektetések ellenére a megfigyelők csodálkoznak, hogy az autoriter rezsimek miért szenvednek továbbra is egyértelmű puha hatalmi deficitben.³⁰ Kína és Oroszország például általában rosszul szerepel a globális közvélemény-kutatásokban.³¹ Mindazonáltal Peking és Moszkva nagyobb befolyást vetít ki határain túlra, mint bármikor az utóbbi időkben, és nem elsősorban a katonai erő vagy a nyers gazdasági erő "kemény hatalmi" eszközeivel.

Azt állítottuk, hogy a szóban forgó befolyás jobban értendő éles hatalomként, amely megközelítés jellemzően a célországok és -intézmények finom behatolását és manipulálását jelenti. Ahogyan azt az eredeti *Sharp Power: Rising Authoritarian Influence* jelentésben, az ilyen kezdeményezéseket gyakran "az eszmék monopolizálására, az alternatív narratívák elnyomására és a partnerintézmények kihasználására irányuló tekintélyelvű elszántság kíséri". Az éles hatalom alapvetően a szabad véleménynyilvánítás korlátozását, a pluralizmus visszaszorítását és a politikai környezet torzítását eredményezi.³²

Egyes megfigyelők az éles hatalmat a "kiberhadviseléssel" vagy az "információs hadviseléssel" azonosították.³³ Ez azonban félrevezető lenne, mivel az éles hatalom számos olyan területen megjelenik, amelyek túlmutatnak ezen a szűk körű meghatározáson. Amint azt e sorozatban szereplő jelentések részletesen bemutatják, az éles hatalom hatásai ma az oktatási és kiadói szektorban, a média hagyományos és újabb formáiban, a technológia területén, valamint az autoriter rezsimekkel fenntartott kereskedelmi kapcsolatokban is megfigyelhetők. A hatalom minden bizonnyal hatással van az információs tájra, de olyan módon ássa alá az intézményeket és változtatja meg az ösztönzőket, amely aláássa a nyílt társadalom alapvető polgári szabadságjogait.

A tekintélyelvű rezsimeknek van egy álláspontjuk és határozott preferenciáik a világ rendezésének és irányításának módjáról, amit a demokráciák megfigyelői néha szem elől tévesztenek.

Az autokratáknak nem idegen a véleménynyilvánítás vagy az egyesülés szabadsága. E rendszerek szervező elvei megkövetelik a beszéd és az eszmék ellenőrzését, valamint a független csoportosulások vagy hatalmi központok felszámolását a társadalomban. Most, amikor az olyan tekintélyelvű óriások, mint Kína és Oroszország azon dolgoznak, hogy kormányzó elveiket nemzetközi szinten is kivetítsék, a demokráciák azzal küzdenek, amit a "zsarnokság

újszerű formáiként" kell értelmezni³⁴.

Az utóbbi években az autoriter rezsimekről szóló elemzések nagy része azt feltételezte, hogy a demokráciákhoz hasonlóan ezek is úgy próbálnak nemzetközi befolyásra szert tenni, hogy megnyerik és megnyerik tárgyalópartnereiket. A pekingi és moszkvai vezetők azonban teljesen egyértelműen arra törekszenek, hogy otthon az erő és a félelem segítségével uralkodjanak, és a szabad társadalmakban élő embereknek nyitott szemmel kellene járniuk.

annak lehetősége, hogy ezek a rezsimok külföldön is hajlamosak ugyanezt tenni. Elsődleges céljuk nem a külföldi közönség szeretetének vagy szavazatainak elnyerése, hanem az, hogy megrontják, összezavarják, megfélemlítsék és ellenőrzésük alá vonják vélt ellenfeleiket. Ez nem puha hatalom. Ez valami más.

A MÉDIA ÉS AZ INFORMÁCIÓS SZFÉRA MANIPULÁLÁSA

A tekintélyelvű rendszerek törekvéseivel és céljaival kapcsolatos téves feltételezések különösen a média területén relevánsak. A nemzetközi állami médiaközvetítésekbe való tekintélyelvű befektetések hatékonyságáról szóló viták - gyakran a puha hatalom szemszögéből - általában a tartalom látszólagos vonzerejére összpontosítanak: hány külföldi néző vagy olvasó fogyasztja az anyagot, és hogy a közvélemény-kutatások szerint mérhetően javul-e a támogató rezsim helyi megítélése. Bár az ilyen értékelések gyakran vegyesek, sok megfigyelő azt jósolta, hogy az autoriter állami média által támogatott propaganda és alternatív narratívák végül kevésbé fognak érvényesülni az eszmék és az információ versenyző piacán.

De ahogy Edward Lucas felveti a *"Firming Up Democracy's Soft Underbelly: A gyakorlatban nem mindig vált be az az elképzelés, hogy a legjobb ötletek és a legigazságosabb újságírás győzedelmeskedik.*³⁵ A modern, globalizált információs ökoszisztéma legértékesebb jellemzői - beleértve a versenyt, a nyitottságot és a tisztességességet³⁶ - paradox módon belépési lehetőséget biztosítottak a tekintélyelvű rezsimoknak, lehetővé téve számukra, hogy saját narratíváikkal átlyukasszák és perforálják azt.

A digitális korban a média világszerte egyre nagyobb gazdasági nyomással szembesül, amely komolyan próbára teszi a kereskedelmi és független csatornák üzleti modelljét. Kevés vállalkozás tudta magát függetlenül fenntartani a hagyományos bevételi forrásokból, például az olvasói előfizetésekből és a magánhirdetésekből. Eközben a piaci verseny fokozódott, mivel az internet és a közösségi média csökkentette a belépési korlátokat, és új típusú szereplők számára tette lehetővé, hogy információs kapuórként és napirend-meghatározóként működjenek.

Ezen az amúgy is kihívásokkal teli szintéren a tekintélyelvű rendszerek olyan állami médiaorgánumokat szabadítottak fel, mint az RT, a Szputnyik, a Press TV, a China Global Television Network (CGTN) és a Hszinhua, sok más mellett, valamint a lojális üzleti érdekek tulajdonában lévő, szorosan együttműködő magánorgánumokat.

vagy a politikai elit. Lucas leírja, hogy ezek a dinamikák hogyan járultak hozzá a "hamis verseny" környezetéhez, amelyben a valóban független csatornák olyan ügynökségekkel versenyeznek, amelyek kormányzati vagy oligarchikus támogatásban részesülnek. Bár a probléma gyakorlatilag minden nyitott társadalomban megtalálható, az információs környezet integritását fenyegető kockázatok nagyobbak a kevésbé fejlett médiarendszerrel rendelkező fiatalabb demokráciákban. Ilyen körülmények között gyakran nagyobb az esélye annak, hogy az állami médián keresztül kifejeződő külföldi tekintélyelvű érdekek kereszteződhetnek a helyi mediaszolgáltatókkal, amelyek erős, illiberális hazai szereplőkhöz kapcsolódnak, ahogyan azt a Nyugat-Balkánon dokumentálták.³⁷

A demokratikus társadalmak és médiarendszereik nyitottsága miatt a tekintélyelvűek számára könnyű célpontok. A pekingi média globális befolyásának alakulásáról szóló jelentésében Sarah Cook leírja, hogy a KKP hogyan fejlesztett ki egy széles körű eszköztárat, amely képes torzítani a demokratikus médiakörnyezetet.

propaganda, cenzúra, dezinformáció és a tartalomszolgáltatási rendszerek ellenőrzése révén.³⁸ A Xinhua vagy a CGTN, valamint a köz- és magánmédiumok közötti médiapartnerségek világszerte olyan tartalommegosztási és koprodukciós megállapodásokat eredményeztek, amelyek viszonylag zökkenőmentesen juttatják be a KKP narratíváit és Peking-barát tartalmát a helyi médiumokba. Ahogy Cook megjegyzi: "Ezekben az országokban a legtöbb hírfogyasztó valószínűleg nem veszi észre a Hszinhua jelenlétét egy cikk címsorában, és ha mégis, akkor sem biztos, hogy tudatában van annak, hogy az ügynökség a KKP-nak van alárendelve."³⁹

Lucas és Cook egyaránt kiemeli, hogy a médiaszolgáltatókra nehezedő pénzügyi nyomás sok esetben kiszolgáltatottá teheti őket a gazdasági manipuláció és kényszerítés különböző formáinak. Egyes piacokon a pekingi érdekeknek elkötelezett magáncégeknek sikerült részesedést szerezniük a médiában.

a meglévő helyi csatornában vagy a médiahirdetéseket ellenőrző cégekben; ezek viszont befolyásolták a Kínával kapcsolatos tartalmak szerkesztői álláspontját, és ténylegesen cenzúrát eredményeztek.⁴⁰

A költségvetési megszorítások gyakran megnehezítik a médiumok - különösen a feltörekvő vagy gyengülő demokráciákban működő médiumok - számára, hogy elkötelezett szakértelemmel rendelkező riportereket tartsanak. Ez a dinamika aszimmetriát eredményezhet a helyi médiumok által a következőkre fordítható tudásbázis és erőforrások tekintetében.

független tudósítás a nemzetközi kapcsolatokról, üzleti ügyletekről és kapcsolódó ügyekről, amikor olyan tekintélyelvű rezsimekkel való kapcsolatról van szó, mint Kína vagy Oroszország. Ez vákuumot teremthet a helyi tudósításokban, amelyet a tekintélyelvű állami médiumok tartalma tölt ki, amelyek az ország saját nemzeti fejlődéséről és nemzetközi kapcsolatairól szóló hírek elsődleges forrásává válnak. Még Olaszországban, egy gazdag európai demokráciában is, az ország vezető hírügynökségével kötött tartalmi partnerség lehetővé tette, hogy a Xinhua tudósításai uralják a Kínával kapcsolatos olasz nyelvű hírek keresési eredményeit.⁴¹ Online, nemzetközi hírreggátorok nyújtanak

a tekintélyelvű állami médiát egy másik platformmal a tartalom terjesztésére. Reuters Connect, a globális hírügynökség egyablakos digitális tartalomszolgáltatója

piactér, partnerségben áll a TASS orosz hírügynökséggel, a török Anadolu ügynökséggel, valamint a kínai CCTV-vel és Xinhua-vel.⁴² A tekintélyelvűek befektetései a nemzetközi médiapiac elárasztása érdekében a nagymértékben

összehangolt, államilag támogatott tartalmak is jelentősek. A China Media Project elemzése szerint a *People's Daily* kampányának részeként mintegy 4500 "médiadobás" történt; az erőfeszítés során 750 egyedi fizetett mellékletet tettek közzé tizenkét nyelven, közel 200, negyven országban működő médiumban, mindezt a 2021-es Országos Népi Kongresszus ülészakának kéthetes időszakában.⁴³

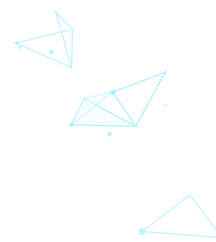
Moszkva, Teherán és Peking azzal érvel, hogy állami médiumaik alternatív nézőpontokat kínálnak, és ezért ugyanolyan joguk van ahhoz, mint bármely más médiumnak, hogy a külföldi médiapiacokon sugározzanak, vagy hogy tartalmakat terjesszenek a mainstream közösségi médiaplatformokon, például a Twitteren és a Facebookon. Ugyanezek a rezsimek azonban megtagadják a független médiának a teret a hazai piacokon, amely pluralista alternatívát kínálhatna saját polgáraiknak, és az elmúlt években megszigorították a csavarokat a médiaszabályozással szemben.

a határaikon belül még mindig működő nemzetközi média- és információs platformok. A demokratikus rendszerek talán legkirívóbb kihasználása, ahogy Lucas megjegyzi, hogy a tekintélyelvűek a "törvényhozás" eszközeivel próbálják hallgatásra kényszeríteni a független médiumokat, drága rágalmozási vagy becsületsértési perekkel fenyegetőzve.

egyek kutatók, újságírók, szerkesztők és médiaszervezetek ellen, amikor azok korrupciós vagy más érzékeny témákról vizsgálódnak.

Idővel a média befolyásolásának autoriter eszközei leépítették a nemzetközi médiaszféra strukturális integritását, és eltorzították annak fogalmát, hogy milyen típusú hírek és információk

A média befolyásolásának tekintélyelvű eszközei egyre inkább csorbították a nemzetközi médiaszféra és eltorzította azt a fogalmat, hogy milyen típusú híreket és információkat tartanak a legvonzóbbnak.

tekinthetők a legvonzóbbnak. A pénzsűkében lévő, túlhajsolt szerkesztőkkel és riporterekkel rendelkező média számára a Hszinhua vagy a Szputnyik tartalmának szabad közzétételére adott engedély egy kényelmes rövidítés, amely értékesebbé teszi a terméküket, még akkor is, ha ez veszélyezteti a médiumok integritását.

a helyi médiakörnyezet. Ahol a politikai polarizáció miatt nagy a bizalmatlanság a helyi médiával szemben, ott a látszólag alternatív hírforrások, mint például az RT vagy a Press TV megjelenése sokkal meggyőzőbb lehet - erre utal az RT en Español korábbi népszerűsége és folyamatos növekedése a latin-amerikai közönség körében a COVID-19 járvány első hónapjaiban.⁴⁴ Sok olyan fogyasztó számára, akinek korlátozottak a lehetőségei a hírekhez és információkhoz való hozzáférésre - talán azért, mert kevés hírcsatorna van.

az általuk preferált nyelven hordoznak tartalmakat, vagy mert a szegénység korlátozza a csatlakozási lehetőségeiket és a fizetős médiaforrásokra való előfizetésüket - a szolgáltatók, amelyek a legtöbb nyilvános médiát ellenőrzik a hozzáférhető tartalomszolgáltató rendszerek rendelkeznek a legnagyobb befolyással. Az információs ökoszisztéma ebből fakadó zavarai hozzájárultak ahhoz, hogy a tekintélyelvűek által preferált narratívák világszerte teret nyerjenek.

A TUDÁSALAPÚ ÁGAZAT ÁTALAKÍTÁSA

Ahogy a médiaszektor is új befolyásoló erőknek van kitéve, amelyek veszélyeztethetik integritását, úgy a demokratikus társadalmakban a szabad szellemi kutatás előmozdítására hivatott intézmények - köztük az akadémiák, kiadók, agytrösztök és kulturális szervezetek - is kihívást kaptak az éles hatalom hatásaitól. A tudáságazatnak autonómnak, élénknek és korlátlanul működőnek kell lennie. De sok demokráciában, különösen azokban, amelyek egyre inkább összefonódnak a tekintélyelvű hatalmakkal, a szellemi kutatás szabadsága próbára van téve, mivel a tekintélyelvűek igyekeznek az érintett intézményeket a saját akarathoz igazítani.

A sorozatban Glenn Tiffert és Nadège Rolland által készített jelentések leírják, hogy az autoriter rezsimek éles hatalmi kezdeményezései a tudásszektorban hogyan igyekeznek veszélyeztetni az eszmecserét elősegítő rendszereket, miközben a tudást létrehozó intézményeket - amennyiben erre lehetőségük van - saját befolyásuk platformjaként sajátítják ki. Céljaikat úgy érik el, hogy kihasználják a gyenge pontokat a gazdasági és technológiai alkalmazkodásban, amelyet számos ilyen intézmény hajtott végre, hogy versenyezni tudjon az egyre zsúfoltabb globális színtéren.

Az összekapcsolhatóság és a nyitott határok kora táplálta az egyetemek, agytrösztök és kiadók vágyát arra, hogy integrálódjanak a globális piacra, és elmélyítsék részvételüket a nemzetközi cserékben. Miközben a tehetségek és ötletek új forrásai iránti nyitottság kritikusan fontos jellemző a szabad kutatásról, sok tudásszektorbeli intézmény nem vette teljes mértékben figyelembe, hogy az autoritárius rendszerekben, például Kínában és Oroszországban - de többek között Törökországban és Magyarországon is - működő társaik milyen módon vannak kitéve a kormányok növekvő szabályozásának és politikai felügyeletének, amint azt Tiffert a jelentésében kifejti. A független szellemi vizsgálódás terének szűkülése ezekben az országokban jelentős nemzetközi következménnyel járt.

A kihívás nagy része a felkészültség hiányából fakad. Tiffert leírja, hogy sok intézmény nem vizsgálja meg teljes mértékben a zárt környezetben lévő partnerekkel kialakított kapcsolatainak jellegét: "Amikor a nyitott tudásalapú gazdaság szerves részét képező demokratikus intézmények, mint például az egyetemek és kiadók, autoriter államokban székhellyel rendelkező szervezetekkel lépnek partnerségre, olyan veszélyeknek teszik ki magukat, amelyek kezelésére a hagyományos átvilágítási és kockázatkezelési kereteket nem tervezték. A legalapvetőbb, hogy ezek az intézmények nem feltételezhetik, hogy partnereik osztják alapvető értékeiket."⁴⁵ A kockázat alábecsülésére való hajlam Rolland szerint részben a "faux amis", azaz "hamis barátok" nyelvi jelenségének tulajdonítható - ebben az esetben, a tekintélyelvűek által alapított vagy ellenőrzött szervezetek, amelyek olyan kifejezésekkel mutatkoznak be, mint az "agytröszt", amelyek egy demokráciában egészen más jelentéssel bírnak. Az ilyen szervezeteket végső soron olyan rezsimek által, amelyek "elnyomják az ellenvélemény minden formáját, és igényt tartanak a diskurzív és eszmei tér feletti ellenőrzésre, aláásva a demokratikus társaikkal való paritás látszatát".⁴⁶ Az autoritáriusok célja az ilyen nemzetközi partnerségek engedélyezésével, írja, hogy "a politikai rendszerük globális támogatásának érzékeltetésére törekedjenek, és olyan környezetet alakítsanak ki, amely kedvezőbb lesz politikájuk, beszédtemáik és az igazság verziója számára".⁴⁷

A nyitott társadalmakban számos egyetem, kiadó és agytröszt támaszkodik a külföldi gazdasági forrásokra és együttműködésre, hogy növelje saját tudástermelő kapacitását és presztízsét, és az elnyomó rezsimek ezt a függőséget viszonylag nyílt befolyásolási csatornaként

Christopher Walker és Jessica Ludwig | Teljes körű válasz az éles energiára
azonosították. Tiffert többek között olyan ausztrál és németországi egyetemeket emel ki,
amelyek a következő példák közül

írásbeli finanszírozási megállapodások a Konfuciusz Intézet központjával - az Oktatási Minisztérium pekingi szervével, amely akkoriban a Konfuciusz Intézet működését irányította. Ezek a megállapodások kötelezték az aláíró egyetemeket, hogy tartsák be a kínai törvényeket, és vita esetén egy Kínában székelő bíróság elé álljanak. ⁴⁸

A tudásszektorban a tekintélyelvűek által támogatott kezdeményezések gyakran az egyének és az intézmények azon vágyára apellálnak, hogy növeljék a külföldhöz való hozzáférést.

az elit és a nemzetközi fórumok számára partnerségek és csereprogramok révén. Például a Kreml által támogatott Valdai Vitaklub és a Rodoszi Fórum (amelyet a Putyin szövetségese, Vlagyimir Jakunyin Civilizációk Párbeszéde Kutatóintézete szervez) meghívás alapján hívja össze az alábbiakat csak éves alapon, és büszkélkedhet a különböző külföldi politikai vezetők és tudományos kutatók Oroszországból és a világ tekintélyes egyeteméről. ⁴⁹ A Kína-KKE-EKCS agytrösztök hálózata és a Kína-Afrika agytrösztök fóruma Peking regionális elkötelezettségi platformjaiba, a Kína és a közép- és kelet-európai országok közötti 17+1 kezdeményezésbe, illetve a Kína-Afrika Együttműködési Fórumba (FOCAC) illeszkedik.

Az ilyen ösztönzők a tekintélyelvűek számára olyan befolyást biztosítanak, amelyet a cenzúra elérésére használhatnak fel, akár passzívan, akár proaktívan. A terepkutatáshoz szükséges vízum megszerzéséért vagy egy adott zárt környezetben a fontos kapcsolatok fenntartásáért aggódó tudósok öncenzúrával cenzúrázhatják nyilvános megjegyzéseiket vagy módosíthatják kutatási terveiket. Az egyetemek, agytrösztök és kiadók visszautasíthatják vagy lemondhatnak a moszkvai, ankarai vagy pekingi hatóságok által kényesnek ítélt témákkal foglalkozó viták és kiadványok szervezését, ha úgy vélik, hogy a finanszírozás, a partnerségek vagy a piacra jutás veszélybe kerülhet.

⁵⁰ Bármennyire is aggasztóak ezek a helyzetek, néhány külföldi akadémikusnak sokkal többször kellett szembesülnie azzal. komolyabb következményekkel jár, miután kritikus kutatásokat publikáltak az önkényuralmi rendszerekről. A megtorlások közé tartozhat a jogi zaklatás és a fizikai megfélemlítés, még a demokratikus környezetben dolgozók esetében is, ⁵¹ a rosszindulatú online dezinformációs kampányok, ⁵² vagy egyenesen a letartóztatás a következők miatt.

azok, akik egy autoriter országban végeznek tudományos munkát. ⁵³ Bár a külföldi tudósok elleni ilyen közvetlen fenyegetések szórványosak és egyes esetekben látszólag önkényesek voltak, összességében mindenképpen visszatartó erejűek voltak a szabad szellemi kutatásra.

Amellett, hogy bizonyos kutatásokat elriasztanak és cenzúráznak, a tudásszektorban az éles hatalmi kezdeményezések - mint például a Rolland által leírt autoriter agytrösztök és intézményi hálózatok létrehozása - a támogató rezsimiek által preferált narratívák felerősítésével kötötták össze a keletkező úrt. További maró hatást tesz lehetővé, hogy a tudáságazat egyre inkább támaszkodik a technológiai újításokra, amelyek Tiffert szerint "pusztító erőttöbbszörözővé" válhatnak, mivel lehetővé teszik a tekintélyelvű rezsimiek számára, hogy a digitalizált történelmi archívumokat és más információs tárákat a forrásnál manipulálják. ⁵⁴

Ezek az erőfeszítések, amelyek egyrészt a tekintélyelvű hatalmak által preferált eszmék felerősítésére, másrészt az általuk nemkívánatosnak tartott eszmék háttérbe szorítására irányulnak, együttesen erőteljes rendszerszintű hatást gyakorolhatnak az eszmék terjesztésére, a szellemi pluralizmusra és általában a véleménynyilvánítás szabadságára.

Ezek a törekvések, hogy felerősítsék a tekintélyelvű hatalmak által preferált eszmék, miközben háttérbe szorítják az általuk nemkívánatosnak tartottakat. erőteljes rendszerszintű hatást gyakorol az eszmék terjesztésére, a szellemi pluralizmusra és a véleménynyilvánítás szabadságára.

A FELTÖREKVŐ TECHNOLÓGIÁK KOCKÁZATOS LEHETŐSÉGEI

Az elmúlt évtizedig az volt az uralkodó feltételezés, hogy a digitális kommunikációs technológiák nagyobb szabadságot tesznek lehetővé. Bár ez bizonyos tekintetben beigazolódott, a digitális újdonságok nem voltak mélységesen alábecsülte azt a mértéket, amelyben a nagyhatalmú technológiák bizonyos előnyöket biztosítanak az autoriter rezsimeknek, az autoriter gyakorlatok előmozdítását szolgálnak,⁵⁵ sőt, akár rejtett ellenőrzési rendszerek létrehozását is lehetővé tennék.

A nyílt, demokratikus környezetben kifejlesztett technológiai innovációk és platformok önmagukban is jelentős sebezhetőséggel bírnak, de ahogyan azt Samantha Hoffman és Nicholas D. Wright e sorozatban megjelent jelentéseik is kifejtik, további veszélyt jelent az autoriter környezetben kialakított új platformok gyors elterjedése.⁵⁶ Például a TikTok népszerű videómegosztó alkalmazás a COVID-19 világjárvány idején világszerte ismertebbé vált,⁵⁷ és az elmúlt évben készült jelentések rámutattak a pekingi székhelyű, a Kajmán-szigeteken bejegyzett anyavállalat azon törekvéseire, hogy a tartalmát a politikai érzékenységeknek megfelelően alakítsa.

a KKP.⁵⁸ Még nagyobb aggodalomra ad okot a Tencent anyavállalat tulajdonában lévő WeChat nevű többcélú kommunikációs alkalmazás növekvő nemzetközi népszerűsége, amely még nyíltabban cenzúrázza a politikai beszédet, félretájékoztatót terjeszt, és hiányzik belőle a kritikai átláthatóság.⁵⁹ Egy jelentés, amelyet a 2020 májusában a Torontói Egyetem Citizen Lab című kutatása feltárta, hogy a WeChat, amelynek világszerte több mint egymilliárd felhasználója van, szoros figyelemmel kíséri a külföldi felhasználókat annak érdekében, hogy finomhangolja a Kínán belüli cenzúrázási képességeket.⁶⁰

Ezek a fejlemények azért fontosak a véleménynyilvánítás szabadsága és a demokratikus rendszerek egészsége szempontjából, mert a globálisan összekapcsolt digitális környezet könnyű eszközt ad a tekintélyelvűeknek arra, hogy kiterjesszék hatókörüket a nyitott társadalmakra. A kínai és az oroszországi rezsimek különösen nagyra értékelik az információt mint hatalmi forrást, és ezt a területet prioritássá tették.⁶¹

Peking egyedülállóan határozott és aktív kampányt folytat a nemzetközi technológiai környezet strukturális alapjainak - beleértve a hardvereket, a szoftvereket, a műszaki szabványokat, valamint a kulcsfontosságú technológiai viták normáit és fogalmi kereteit - alakítása érdekében. A KKP például olyan szabályalkotó testületeket igyekezett befolyásolni, mint a Nemzetközi Távközlési Unió (ITU) és a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO).

Az ITU-nál a kínai technológiai cégek olyan javaslatokat terjesztettek elő, amelyek nemzetközi szabványokat hozhatnak létre az arcfelismerő és megfigyelő rendszerek specifikációira és felhasználására vonatkozóan. Ha ratifikálják, az ilyen szabványokat valószínűleg számos fejlődő ország elfogadná. Kínai vállalatok

az új IP (internetprotokoll) rendszer szabványaira vonatkozó, előremutató kutatásokat is

bemutattak, összhangban a kínai kormány azon nézetével, hogy az új IP (internetprotokoll) rendszer megtervezése

a digitális architektúrának külpolitikája központi részét kell képeznie.⁶² Egy ilyen javaslat végrehajtása megkönnyítheti a nemzeti kormányok számára a hozzáférés ellenőrzését.⁶³

Az orosz hatóságok is átalakítják a szabályokat. A latin-amerikai, közel-keleti és különösen az eurázsiai ügyfelek olyan orosz technológiai vállalatokat támogatnak, amelyek kínálatában szerepelnek az orosz SORM (System of Operative Search Measures) rendszeren alapuló digitális megfigyelőrendszerek.⁶⁴ Tekintettel a nemzetközi szabványalkotás és szabályalkotás terén végbemenő változások

A globálisan összekapcsolt digitális környezet a tekintélyelvűek számára kész eszközt biztosít arra, hogy kiterjesszék hatókörüket a

Teljes körű válasz az éles energiára | Christopher Walker és Jessica Ludwig ütemére, a civil társadalomnak proaktívan hozzá kell járulnia az olyan újonnan megjelenő technológiák átláthatóságához és felügyeletéhez, mint a mesterséges intelligencia (AI) a nemzetközi és regionális fórumokon, ahogyan Wright érvel a *Mesterséges intelligencia és demokratikus normák* című jelentésében. ⁶⁵

Valójában a különböző technológiai ágazatok, például a közösségi média, a mesterséges intelligencia és a digitális megfigyelés között egykor létező különbségek gyorsan eltűnnek. Hoffman megjegyzi, hogy a KKP

egyre inkább a fogyasztói kényelem, a felügyelet és a cenzúra zökkenőmentes szintézisét építik ki,⁶⁶ ahogyan azt az olyan mindent átfogó platformok példázzák, mint a WeChat, amely az üzenetküldés, az online fizetés és számos más funkció egyesítésével vonzó a felhasználók számára, de tartalmaz politizált tartalmi korlátozásokat és olyan funkciókat is, amelyek alkalmasak a felügyeletre.⁶⁷ Ez a Kínában már elterjedt technológiai modell egyre inkább más társadalmakra szabják.⁶⁸

A megfigyelés szerves részét képezi Kína kifelé irányuló technológiai elkötelezettségének. A pártállam hosszú távon befektetett a megfigyelési arzenáljába, és fejlesztette a Tibetben és Hszincsiangban a polgárok megfigyelésének eszközeit.⁶⁹ Ahogy Peking elmélyíti mesterséges intelligencia kapacitásait, többek között a tömeges adatgyűjtés révén,⁷⁰ valószínűleg pontosabb eszközöket fog alkalmazni arra, amit a KKP társadalmi irányításnak nevez, beleértve az egyéni viselkedés és a kollektív cselekvés előrejelzésére szolgáló rendszereket.

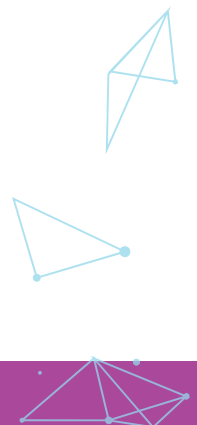
A tekintélyelvűek céltudatosan fejlesztették a technológiát, valamint a technológia felépítésének és alkalmazásának módjait. A demokráciáknak hasonlóan céltudatosnak kell lenniük a kialakulóban lévő technológiákra vonatkozó szabályok kialakításában, amelyek saját kormányzási elveikből indulnak ki. Hoffman elmagyarázza, hogy amikor ezeket a technológiákat olyan helyeken alkalmazzák, ahol a civil társadalom és a kormányzati felügyelet nem erős, akkor valójában elősegíthetik a polgári tér bezárulását és az autoriter értékek normalizálódását. A fiatal afrikai demokráciákban például a megfigyelőrendszereket értékesítő kínai cégek a helyi tisztviselőknek szóló ajánlataikban a biztonságot és a védelmet hangsúlyozzák, miközben figyelmen kívül hagyják a polgári szabadságjogokat, a magánélethez való jogot és a megfelelő eljárási garanciákat.⁷¹ Aggodalmak merültek fel a következőkkel kapcsolatban is a kínai vállalatok által Afrikában kiépített távközlési infrastruktúrába ágyazott potenciális megfigyelési képességekről.⁷²

Amennyiben a legnagyobb autoriter államok, amelyek belföldön a cenzúra és az információmanipuláció alapján működnek,⁷³ további befolyást szereznek azokra a rendszerekre, amelyeken keresztül az emberek világszerte megosztják és fogadják az információkat, valószínűleg még kiterjedtebb formái alakulnak ki annak, amit "autoriter kurációként" értelmezhetünk. A fenyegetés nem egyszerűen a beszéd és az információ kuratori kezelését jelenti, hanem olyan technológiai normák és rendszerek elterjedését, amelyek számos területen támogatják a tekintélyelvű szereplőket és gyakorlatokat, beleértve a digitális ellenőrzési módszerek alkalmazását a fizikai terekben.

Ez nem elméleti fenyegetés. Az Oroszországhoz és Kínához hasonló autoriter rezsimek valószínűleg már most is saját vároményaikat messze felülmúló sikereket értek el a modern technológiák saját céljaikra való adaptálásában. Játszmáik közé tartozik a domináns közösségi médiaplatformokon zajló viták manipulálása számítógépes propagandával,⁷⁴ valamint a digitális cenzúra technikáinak alkalmazása a hozzáférés korlátozására az információhoz a forrásnál.⁷⁵ Ezek a módszerek az elmúlt évben kerültek előtérbe, amikor a kínai hatóságok a COVID-19 járvány első napjaiban elfojtották a kritikus információkat,⁷⁶ és amikor Moszkva és Peking felerősítette az összeesküvés-elméleteket, és támogatta az állami média propagandáját, amelynek célja a demokratikus intézményekbe vetett bizalom aláírása külföldön.

A KERESKEDELEM MINT A POLITIKAI MANIPULÁCIÓ VEKTORA

A nemzetközi kereskedelem és beruházások rendkívüli növekedése a globalizáció korának egyik meghatározó jellemzője, és nem meglepő, hogy az autoriter hatalmak igyekeznek kihasználni részvételüket ezen a területen, hogy kiterjesszék éles hatalmi befolyásukat. Az autokráciákból származó megnövekedett tőkeáramlás fokozta a kormányzási kihívásokat a fogadó országokban, és a stratégiai korrupció új, gyakran kifinomultabb formái jelentek meg.

Jelentésében, *A New Invisible Hand*: Martin Hála megjegyzi, hogy "az eredeti feltételezés, miszerint a posztkommunista államokban és a posztkommunista államokból származó tőkeáramlást elsősorban a piac láthatatlan keze irányítja, mint más kapitalista gazdaságokban, nem igazolódott be".⁷⁷ Kifejti, hogy a korrupció hétköznapi formáitól eltérően a korrumpív tőkét és a stratégiai korrupciót "az államhatalom támogatja, és néha meg is szervezi, nem gazdasági, hanem politikai célok érdekében - vagy egy átfogó, a korrupcióra irányuló törekvés előmozdítása érdekében.

tekintélyelvű program, amelynek politikai és gazdasági céljai elválaszthatatlanok." Bár a korróziós tőke számos formában beléphet egy társadalomba, Ruslan Stefanov és Martin Vladimirov a *Deals in the Dark: Russian Corrosive Capital in Latin America* című jelentésükben azzal érvelnek, hogy leggyakrabban három mintát követ, és az egyes ügyletek tárgyalása és feltételei körüli átláthatatlanság továbbra is közös jellemző: (1) tekintélyelvű államilag támogatott kölcsönök, amelyek a hagyományos fejlesztési támogatást utánozzák; (2) nagyszabású infrastrukturális projektek támogatása, amelyek hosszú távú, egyoldalú kapcsolatokba kötik az országokat; és (3) olyan, névlegesen magánvállalkozások közvetlen külföldi befektetései, amelyek végső soron egy autoriter állam által támogatott szervezethez vagy egy autoriter vezetéssel szövetséges üzleti mágnáshoz kapcsolódnak.⁷⁸

Mint minden korrupciót, a tekintélyelvű korrodáló tőkét is az erős jogi biztosítékok, valamint a szilárd elszámoltathatósági és átláthatósági mechanizmusok hiánya teszi lehetővé. A kialakult demokráciák és

a magánszektoruk még mindig küzd a stratégiai korrupció jelentette fenyegetéssel;⁷⁹ olyan demokrácia, ahol a korrupció megelőzésére és az átláthatóság biztosítására kevésbé fejlett intézményi keretek állnak rendelkezésre, még nagyobb veszélynek van kitéve.

Amint azt Hála, valamint Stefanov és Vladimirov jelentései is mutatják, a korróziós tőkét nehéz pontosan nyomon követni, mivel az autoriter környezetben működő üzleti vállalkozások és a kormányok közötti kapcsolatok nem mindig egyértelműek. A hidegháború után

Oroszországban és Kínában a piaci reformok a vagyon koncentrálódását eredményezték az üzleti elit egy kis csoportjának kezében, akiktől elvárják, hogy a politikai vezetés érdekeit szolgálják, ha felkérjük őket. Az "államfogás" módszerei, amelyeket Stefanov és Vladimirov "a Kreml nemzetközi befolyásra irányuló stratégiájának középpontjában" látnak, csupán annak az összejátszó korrupciónak a külső alkalmazását tükrözik, amelyet az oligarchák és a kormánytisztviselők saját hatalmuk és befolyásuk otthoni kiépítése során sajátítottak el. Az ilyen kapcsolatok elrejtethetők a szemünk előtt - jegyzi meg Stefanov és Vladimirov -, amikor az üzleti szervezetek "a gazdasági vagy kormányzati rendszer természetes, formálisan legális részének" tűnnek. A nemzetközi pénzügyi rendszer nyitottsága azt is lehetővé teszi, hogy az autoritárius szereplőkkel való kapcsolatok elhomályosítása azáltal, hogy a pénzeszközöket harmadik országokon keresztül irányítják, ahol a céget névtelen haszonhúzószámla alatt regisztrálhatják.

A korróziós tőke éles hatalmi hatásai általában az "elit elfogása" formájában jelentkeznek, ami lehetővé teszi azt, amit Hála úgy ír le, mint a helyi intézmények "átminősítését" a "külföldi befolyás eszközeivé".⁸⁰ Az elit elfogása azáltal történik, hogy az autoriter rezsimek és meghatalmazottjaik kapcsolatokat ápolnak a nyitott társadalmak megfelelőivel, akik arra számítanak, hogy a mélyebb elkötelezettség nagyvonalú gazdasági befektetéseket és előnyöket hoz majd választóik számára. Hála elmeséli, hogy a mára már megszűnt CEFC China Energy elnöke, Ye Jianming olyan szoros kapcsolatokat alakított ki a Cseh Köztársaság legfelsőbb vezetőivel, hogy Miloš Zeman elnök tiszteletbeli tanácsadójává tette őt, nem sokkal azután, hogy a vállalat európai központot létesített az országban. Bár a CEFC-t és elnökét később a Kínán belüli korrupciós vádak miatt megíúsították, Zeman továbbra is a Pekinggel való szorosabb kapcsolatok előmozdítása érdekében, gyakran ellentétbe kerülve a cseh kormány más részei által kifejezett politikai preferenciákkal és biztonsági aggályokkal.⁸¹

Az elitek elkapása megkönnyíti az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot elősegíteni hivatott közbeszerzési és felülvizsgálati mechanizmusok megkerülését is. Stefanov és Vladimirov például kiemeli a Roszatom orosz állami energetikai vállalat és a bolíviai kormány közötti megállapodást, amely egy nukleáris kutatási és technológiai központ (NRTC) építéséről szól El Alto városában. A megállapodás a bolíviai törvényhozás törvényileg előírt felülvizsgálata és jóváhagyása nélkül valósult meg, és az üzlet körül sietve létrehoztak egy új kormányzati szervet, a Bolíviai Atomenergia Ügynökséget. Az NRTC telephelyén az építkezés az előírt

Teljes körű válasz az éles energiára | Christopher Walker és Jessica Ludwig
előzetes megvalósíthatósági tanulmány nélkül kezdődhetett meg, és nyilvánvalóan még azután
is folytatódott, hogy az új kormány a projekt felfüggesztése mellett döntött.

Talán a legmeglepőbb aspektusa Hála esettanulmányainak, amelyek Kína csehországi
korróziós tőkéjéről szólnak, valamint Stefanov és Vladimirov tanulmányainak, amelyek
Oroszország argentin és bolíviai gazdasági érdekeltségeit mutatják be, hogy az ilyen
autoritárius szereplők hogyan tudnak behatolni és korrózióba hajtani.

független intézmények viszonylag szerény befektetésekkel. Mindhárom ország példájában az autoriter befektetőből származó pénzeszközök végül is minimálisak voltak, és nem tudták Kínát (a Cseh Köztársaság esetében) és Oroszországot (Argentína és Bolívia esetében) a közvetlen külföldi befektetések első számú forrásai közé emelni.

A tekintélyelvűek receptje az éles hatalom maró tőkén keresztül történő gyakorlására nem a hatalmas pénzösszegekre támaszkodik, hanem a jól összekapcsolt elitekkel és bizonyos ágazatokban - például az energia, az infrastruktúra és az ingatlanok területén - kötött, stratégiaileg célzott megállapodásokra, amelyek "a célországokat hosszú távú, aszimmetrikus gazdasági kapcsolatokba zárják, amelyek a jövőbeni gazdasági kapcsolatokra is felhasználhatók".

politikai befolyás", ahogyan Stefanov és Vladimirov kifejtette. Az ilyen beruházások nemcsak a jogállamiság és a demokratikus intézmények integritásának kockázatát növelik, hanem olyan helyi partnereket is kinevelnek, akik a kezdeti projekt befejezése után is az önkényuralmi érdekeket szolgálhatják.

ÉLES HATALOM A SZÓRAKOZTATÁSBAN: A SPORT, HOLLYWOOD ÉS A VIDEOJÁTÉK-IPAR

SPORTS

A médiához és a tudományos élethez hasonlóan a tekintélyelvű államok is egyre több erőforrást fektetnek be a nemzetközi sport területére, és erőfeszítéseik kompromittáló hatása egyre nyilvánvalóbbá válik. Ezeknek a rezsimeknek a befolyása különösen akkor válik láthatóvá, amikor a hivatásos sportcsapatok és a játékosok nyilvános megnyilvánulásaikban politikai érzékenységgel ütköznek.

Például nem sokkal azután, hogy Hao Runze, a szerb Radnički Niš labdarúgócsapatának kínai származású játékosa a Tiananmen téri mézszárlás 2020. júniusi évfordulója előtt kritizálta a KKP-t, a hírek szerint pekingi nyomásra elengedték a csapatából.⁸² Hasonló eset történt az Egyesült Királyságban is, amikor Mesut Özil, az Arsenal londoni csapatának futballszárja a közösségi médiában szólalt fel a kínai hatóságok által a hszincsiangi ujjur lakosság brutális elnyomásáról. Néhány nappal később a Premier League kínai közvetítő partnerei tartózkodtak az Arsenal egyik mérkőzésének közvetítésétől. Özil avatárját ezt követően eltávolították egy videojátékos játszott Kínában, és amikor az ország internetezői rákerestek a nevére, a keresőmotorok hibaüzeneteket generáltak. A Premier League, hogy elkerülje a legnagyobb külföldi piacának elvesztését, elhatárolódott a játékos megjegyzéseitől, és kizárta őt a holdújévet ünneplő árucikkekből. Gyakorlatilag, ahogy más, a KKP által tiltott tartott figurák és témák esetében is, Mesut Özilt szándékosan "kitörölték"⁸³.

Még a kevésbé ismert sportesemények sem mentesülnek a kínai hatóságok könyörtelen törekvése alól, hogy cenzúrázzák az általuk tiltott tartott témákról szóló beszédet. 2018 nyarán Londonban egy "a világbajnokság mintájára" rendezett "homályos labdarúgótornát", amelynek csapatai "kisebbségi népek, elszigetelt területek és más elszigetelt területek összevisszaságából" kerültek ki. leendő nemzetek" volt a Tibetet képviselő csapat kizárására irányuló törekvés célpontja. A torna szervezőjének dicséretére legyen mondva, hogy nem hajolt meg, és a tibetieket a programban tartotta.⁸⁴

Az Egyesült Államokban a közelmúltban lezajlott legjelentősebb ügy középpontjában a Nemzeti Kosárlabda Szövetség (NBA) állt. Daryl Morey, aki akkoriban a Houston Rockets általános igazgatója volt, 2019-ben a közösségi médiában támogatásáról biztosította a hongkongi demokráciapárti tüntetőket, ami arra készítette a kínai vállalatokat, hogy visszavonják Morey csapatának szponzorálását. A kínai állami média leállította az NBA-meccsek közvetítését, az NBA komisszárja pedig később azt mondta, hogy a kínai kormány nyomást gyakorolt a ligára, hogy szüntesse meg Morey munkaviszonyát.⁸⁵ Végül 2020 végén lemondott a Rockets menedzseri posztjáról. További kutatások során kiderült, hogy egy online trollkampány vette célba Morey azzal

a céllal, hogy manipulálja a hongkongi tüntetésekkel kapcsolatos online vitákat.⁸⁶ Ettől függetlenül 2021 elején az NBA-t az a veszély fenyegette, hogy belekeveredik a Hszincsianggal kapcsolatos vitába, mivel a külföldi márkákra nemzetközi nyomás nehezedett, hogy szakítsák meg kereskedelmi kapcsolataikat a régióval és a kínai vállalatokkal, a fogyasztók pedig megtorlással fenyegették meg azokat, akik ezt megtették.⁸⁷

FILM, TELEVÍZIÓ ÉS VIDEOJÁTÉKOK

Az autoriter hatalmak egyre nagyobb szerepet játszanak a globális filmiparban. A hatalmas kínai piac közönsége a legkeresettebbek közé tartozik a világon, ami Pekingnek olyan befolyást biztosít, amely lehetővé teszi számára, hogy a de facto állami cenzúrát kiterjessze az amerikai filmek gyártására is.⁸⁸ Hollywood, amely hagyományosan az Egyesült Államok puha hatalmi eszköze, olyan eszközzé válik, amelyen keresztül a KKP saját nézeteit és kulturális befolyását előmozdíthatja. Az amerikai filmkészítőket rávették, hogy kerüljék a tabutémákat, változtassanak meg jeleneteket egy adott film kínai bemutatásához, vagy nyújtsanak szívességeket vagy kedvezményes bánásmódot, hogy a pekingi cenzorok engedélyezzenek olyan tartalmakat, amelyeket egyébként betiltottak volna.⁸⁹

Az elmúlt évek számos más példája mellett a 2015-ös Pixels című amerikai film alkotói eltávolították a Kínai Nagy Fal elleni idegen támadást ábrázoló jelenetet, de megtartották a világ más ikonikus helyszínei elleni támadások jeleneteit. A Marvel stúdió 2016-os Doctor Strange című filmjéhez a film készítői megváltoztattak egy olyan karaktert, aki az eredeti képregényben tibeti származású volt, és a karaktert kelta bőrbé bújították, valamint egy fehér színészt alkalmaztak.⁹⁰

Ráadásul a kínai hatóságok hollywoodi filmek cenzúrázása csak egy aspektusa a globális szórakoztatóiparon belül a tekintélyelvű befolyás növekedésének. Szaúd-Arábia - annak ellenére, hogy vezetése dokumentáltan szerepet játszott az amerikai újságíró, Dzsamál Khashoggi 2018 októberében történt szörnyű meggyilkolásában - arra készül, hogy állami befektetési alapján keresztül még több forrást öntsön Hollywoodba.⁹¹ A nyitott társadalmak film- és televíziós vezetői már láthatóan öncenzúrát alkalmaznak, hogy elkerüljék a szaúdi hatóságok haragjának kivívását. A Netflix például eleget tett annak a kérésnek, hogy visszatartsa egy epizódját a Hasan Minhaj humorista és kommentátor Patriot Act című műsorát a szaúd-arábiai előfizetőktől, miután az ottani tisztviselők azzal vádolták, hogy Minhaj Khashoggival kapcsolatos vitája megsértette a nemzeti kiberbűnözési törvényt. Továbbá a Khashoggiról szóló dokumentumfilm, a *The Dissident* rendezője azt mondta, hogy szaúdi befolyás komoly akadályokat gördített a film forgalmazása elé.⁹²

A jövedelmező és népszerű videojáték-ipart az elnyomó rendszerek sem hagyták figyelmen kívül. Az amerikai székhelyű Riot Games-t például 2019-ben bírálták, amiért Peking politikai prioritásaira játszott, amikor a League of Legends játékosai azt tapasztalták, hogy online fórumai olyan kifejezéseket blokkoltak, mint az "ujgur", "Tiananmen", "Nagy Tűzfal" és más kifejezések. Szintén abban az évben az amerikai Blizzard Entertainment játékgyártó vállalat felfüggesztette a Hearthstone verseny győztesét, Chung "Blitzchung" Ng Wai-t, és megtagadta tőle a nyereményét, miután egy interjú során támogatásáról biztosította a hongkongi demokráciapárti tüntetőket.

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

A 2017-es jelentésünkben, a *Sharp Power: Rising Authoritarian Influence* című jelentésünkben azt állítottuk, hogy a tekintélyelvű rendszerek, élükön Pekinggel és Moszkvával, finomították erőfeszítéseiket, hogy "a befolyásolási technikák sokkal erőteljesebb, a modern környezethez illeszkedő választékát fejlesszék ki". Az eredmény a demokrácia és a demokratikus normák számára egyre veszélyesebb helyzetet eredményez. A *Sharp Power and Democratic Resilience* (Éles hatalom és demokratikus ellenálló képesség) sorozat elemzése, amelyek az eredeti jelentés folytatásaként készültek, leírják, hogy az autoriter rezsimek milyen mértékben váltak aktív és céltudatos transznacionális erőkké, amelyek képesek befolyásolni a nyitott társadalmakat és azok intézményeit.

Néhány kulcsfontosságú szempontból az autokraták többdimenziós szerepvállalása túlterheli a demokráciák képességét a kihívás kezelésére. Kulcsfontosságú területeken, beleértve az oktatási és kiadói ágazatot, a hagyományos és új médiát, a feltörekvő technológiát és a kereskedelmi szférát, az elnyomó rezsimek kezdeményező szerepet vállaltak, és sikeresen alakították ki a demokratikus rendszerek integritása szempontjából kulcsfontosságú tevékenységi területeket érintő ösztönzőket és visszatartó tényezőket.

Évekkel ezelőtt, az autokráciák és a demokráciák közötti mélyebb és szélesebb körű elköteleződés kezdetén az utóbbiak döntéshozói durván alábecsülték az autoriter hatalmak eltökéltségét, valamint a nemzetközi normák és intézmények megváltoztatására és újrakövésére való képességüket. Egy olyan időszakban, amikor a demokráciák saját belső problémáikkal voltak elfoglalva, Oroszország, Kína és más országok autoriter rezsimek fejezték a határokat és sikeresen kihasználják a demokratikus rendszerek sebezhetőségét. Az éles hatalmi kihívások fokozatosan felduzzadtak, és a kompromittáló befolyás mintái egyre inkább láthatóvá váltak világszerte. Tekintettel e fenyegetés nagyságrendjére és összetettségére, a demokráciák válaszában egyszerre kell innovatívnak és tartósnak lennie.

A nyitott társadalmakon belül az intézmények teljes spektrumának részvétele alapvető fontosságú. A kormányok lehetnek a legalkalmasabbak arra, hogy az éles hatalom kihívásának bizonyos aspektusaira reagáljanak; a burkolt vagy kényszerítő jellegű autoriter beavatkozás módszerei a bűnüldözési vagy szabályozási eszközök alkalmazását tehetik szükségessé. De a kormányzat önmagában nem tud hatékony védekezést kialakítani a befolyásolás sokféle formájával szemben, amelyek az elmúlt években alakultak ki. A tekintélyelvű szereplők kiterjedt és összetett kapcsolatokat alakítottak ki a nyitott társadalmakkal, és számos olyan tevékenységet folytatnak, amelyek veszélyeztethetik vagy alááshatják az alapvető normákat és normákat, beleértve a véleménynyilvánítási és egyesülési szabadsággal kapcsolatosakat is. Mivel ezek az erőfeszítések a nem kormányzati intézmények széles körét érintik, ugyanezeknek az intézményeknek a demokratikus válasz részét kell képezniük. Röviden, a független civil társadalmi szektort, amelyet a tekintélyelvűek gyenge pontnak tekintenek, a demokrácia egyik nagy erősségének kell tekinteni, és ennek megfelelően kell mozgósítani.

A következő felismeréseket a demokráciák civil társadalmi intézményeinek figyelembe kell venniük, amikor azon dolgoznak, hogy visszaszerezzék a kezdeményezést és szembenézzenek a tekintélyelvű kihívással:

A civil társadalom - széles körben értelmezve - döntő része a demokráciák versenyelőnyének az autoriter államokkal szemben. Ebben az új környezetben a nem kormányzati szektor

A független civil társadalmi szektort, amelyet a tekintélyelvűek gyenge pontnak tekintenek, a demokrácia egyik nagy erősségének kell tekinteni, és ennek megfelelően kell mozgósítani.

szereplőinek - többek között a médiának, az egyetemeknek, a kiadóknak, a technológiai és vállalkozásfejlesztési cégeknek, a helyi vállalkozásoknak és a civil szervezeteknek. Ezen szereplőknek el kell készíteniük a szükséges stratégiákat, amelyek megerősítik a nyitottság, az elszámoltathatóság és az intézményi integritás normáit. Ezen intézmények bármelyike egyre inkább szenved az éles hatalom hatásaitól, ami pozitívabb és céltudatosabb választ tesz szükségessé.

- A kulcsfontosságú nem kormányzati szervezeteknek figyelembe kell venniük az önkényuralmi rezsimekkel való pénzügyi elkötelezettség nem pénzügyi költségeit. Azok az egyetemek és agytrösztök, amelyek figyelmen kívül hagyják a kellő gondossági intézkedéseket, és forrásokat fogadnak el a hatóságokhoz kötődő személyektől és szervezetektől a olyan helyeken, mint Baku, Abu Dhabi vagy Rijád, vagy amelyek partnerséget alakítanak ki oroszországi és kínai partnerekkel, veszélybe sodorhatják függetlenségüket és hírnevüket.
- Annak elkerülése érdekében, hogy a magánszektorbeli cégeket az éles hatalom eszközeként használják ki, meg kell fontolniuk olyan üzleti stratégiák elfogadását, amelyek nem teszik lehetővé, hogy az autoriter rezsim a nyilvános nyilatkozatok felülvizsgálatára, az alkalmazottak szankcionálására, a térképek módosítására és hasonlókra ösztönözzék őket. Ennek elmulasztása a normák lefelé ívelő spirálját eredményezheti, ami az autokraták stratégiai előnyét erősítené, és leépítheti azokat a jellemzőket - például a kreativitást, a hitelességet és az integritást -, amelyek egy adott márkát vagy szolgáltatást eleve kívánatosá tesznek a fogyasztók számára. A vállalkozásoknak mérlegelniük kell a cenzúrázott tartalmakkal kapcsolatos hírnévkockázatokat, és szem előtt kell tartaniuk, hogy az önkényuralmi kormányok követelése nem feltétlenül tükrözik az átlagpolgárok érdekeit és preferenciáit.

Az autokraták "oszd meg és uralkodj" módszereire demokratikus egységgel kell

válaszolni. A tekintélyelvű kormányzás központi jellemzője a hatalom gyakorlásának "oszd meg és uralkodj" megközelítése. Mint minden

a tekintélyelvű rendszerek, Moszkva és Peking egymás ellen uszítja a hazai csoportokat, és a pozíciójukat fenyegető erős kihívások megakadályozásának módszereként ösztönzi a megosztottságot. Ugyanezt teszik nemzetközi szinten is, és amennyiben sikerrel járnak, ez a gyakorlat a demokráciákat egyértelműen hátrányos helyzetbe hozza, és gyengíti elszántságukat. A demokráciák kritikus intézményeinek vezetői - kiadók, médiavezetők, egyetemi adminisztrátorok - inkább koordinálnak egymással, minthogy egyedül próbálnak megküzdeni a tekintélyelvű nyomással.

- Az ilyen koordináció egyik közelmúltbeli példája, hogy a KKP 2021 tavaszán tett kísérlete, hogy szankciókkal cenzúrázza az agytrösztöket és az egyes tudósokat, számos szervezet és magánszemély közös szolidaritási nyilatkozatot adott ki.⁹³ Az ilyen válaszlépések, bár üdvözlendők és dicséretesek, sokkal hatásosabbak lennének, ha egy olyan tartós, szervezett erőfeszítés eredménye lennének, amely a KKP vagy más tekintélyelvű erők nyomását megelőzően elvárásokat és normákat állítana fel.
- A demokratikus intézményeknek át kell alakítaniuk az ösztönzőket, amelyek idővel eltorzultak, és lehetővé tették az alapvető normák korrózióját. Kollektív fellépésük részeként az olyan szervezeteknek, mint az egyetemek, kiadók, agytrösztök, technológiai cégek, médiaszervezetek és szórakoztatóipari vállalatoknak biztosítaniuk kell, hogy ne engedjék meg a tekintélyelvű hatalmaknak vagy azok helyetteseinek, hogy meghatározzák a véleménynyilvánítás vagy az egyesülési szabadság határait. Ehelyett a demokráciákban működő intézményeknek pozitívan ki kell fejezniük elkötelezettségüket az elszámoltathatóság és az emberi jogok demokratikus normái mellett, és hagyniuk kell, hogy ezek alapján döntsenek az autoritárius szereplőkkel való együttműködésről.
- Amint e sorozatban szereplő jelentések megjegyzik, az egység más formáira is törekedni kell a médiában, például a szerkesztők közötti megállapodásra, hogy nem fogadnak el reklámokat elnyomó állami szereplőktől. Hasonlóképpen, az akadémiai, kiadói és agytrösztök szektorának is közös iparági iránymutatásokat kellene kidolgoznia, hogy elkerüljék az ad hoc engedményeket, és egyértelmű jelzéseket küldjenek saját elveikről. A szolidaritás hiánya gyengíti az alkupozíciójukat, és kiteszi őket a rablőhadjáratnak és a

A technológiai szférában a demokráciáknak ösztönözniük kell a versenyfutást a csúcsra. Tekintettel arra, hogy a modern technológia milyen mértékben alakítja a politikai tájképet, a demokráciáknak fokozniuk kell a szabad véleménynyilvánítás, az információk integritásának és a magánélet alapvető védelmének ösztönzésére irányuló erőfeszítéseket. A felügyeleti vagy cenzúra-mechanismusokat beépítő platformok hozzájárulnak az információ manipulálásához.

környezet. A nagy teljesítményű, újonnan megjelenő technológiák szabványosítása terén fordulóponthoz érkeztünk. A demokratikus társadalmak feladata, hogy olyan normákat alakítsanak ki a technológia kialakítására és használatára vonatkozóan, amelyek védik a szabad eszmecserét, ugyanakkor megkövetelik az elszámoltathatóságot és az emberi jogok tiszteletben tartását.

- A civil társadalom és a technológiai cégek közötti együttműködés támogatására van szükség az ágazat rugalmasságának fejlesztése érdekében. A civil társadalom a piaci kudarcok - például a reklám- és marketingeszközöknek az egyéni magánélettel szembeni előnyben részesítése - korrigálásán dolgozhat, azáltal, hogy eszközöket ad a polgárok kezébe a tömeges megfigyeléssel és más visszaélésekkel szembeni ellenálláshoz, miközben megőrzi az információs környezet alapvető nyitottságát.⁹⁵
- Az olyan újonnan megjelenő technológiák, mint az "intelligens városok", a tárgyak internete és a mesterséges intelligencia szabványosítása és műszaki szabványosítása a különböző országokon belüli és globális szintű tervezés és elfogadás révén történik. A civil társadalomnak elő kell mozdítania átlátható, több érdekelt fél részvételével történő irányítás a nemzetközi szabványalkotó testületekben, és olyan elszámoltathatósági mechanizmusok támogatása, amelyek ösztönzik a demokratikus gyakorlatokat és az egyéni magánélet tiszteletben tartását.
- A civil társadalomnak jelentős szerepet kell játszania az olyan szervezetekben, mint az ITU, az ISO és a Nemzetközi Elektrotechnikai Bizottság. Segítenie kell az olyan technológiák szabványainak kialakításában, mint az ötödik generációs (5G) vezeték nélküli hálózatok és a tárgyak internete, és fel kell lépnie a tekintélyelvű szabványalkotási törekvések ellen. A civil társadalmi szervezeteknek különösen az olyan technológiákra vonatkozó szabványok kidolgozására kell összpontosítaniuk, amelyek negatívan befolyásolhatják a polgári szabadságjogokat, mint például az arc- vagy hangfelismerő rendszerek.⁹⁶

A civil társadalom segíthet a Kínával és Oroszországgal kapcsolatos tartós politikai műveltségi hiányosságok felszámolásában. A helyi civil társadalom szakértői kapacitásának növelése kritikus fontosságú a tekintélyelvű éles hatalom meglepő sikerének kezeléséhez a már kialakult és a feltörekvő demokráciákban egyaránt. A globális tekintélyelvű hatalmakkal való együttműködés kockázataival kapcsolatban jártas és éber civil társadalmi szektor hozzájárulhat a nagyobb átláthatósághoz és a megalapozott politikai döntéshozatalhoz, és végső soron a demokráciák intézményi integritását erősítő létfontosságú védelmi vonalként szolgálhat.

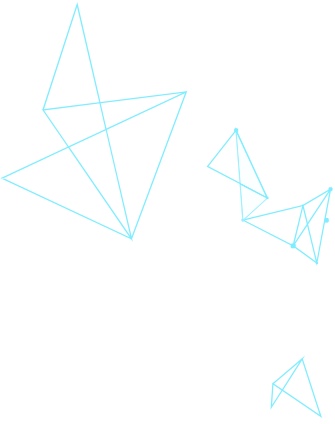
- Tekintettel Peking és Moszkva globális törekvéseire, befolyásolási törekvéseik megértését be kell építeni a médiaszabadsággal, a szabad médiával és a szabad médiával kapcsolatos nem kormányzati munkába. Véleménynyilvánítás és az internet szabadsága. Amint azt a sorozatban szereplő jelentések megállapítják, egy ilyen átfogó mainstreaming stratégiának a meglévő kezdeményezésekre kell épülnie, és a következő elemeket kell magában foglalnia: vizsgálat és kutatás, a médiumok fellépése, az újságíró-szakszervezetek és médiatulajdonosok egyesületeinek kezdeményezései, valamint a civil társadalom érdekérvényesítő és programalkotó munkája. A demokratikus tanulás felgyorsítása érdekében a fejlettebb kapacitással rendelkező agytrösztök és civil társadalmi szervezetek proaktívabban is részt vehetnének a felemelkedő agytrösztökkel és civil társadalmi szakemberekkel való együttműködésben azokon a területeken, ahol a szakértelem és a Kína és Oroszország független tanulmányozására vonatkozó lehetőségek szűkösebbek.
- Az orosz és a kínai rezsimek hasonló mintákat követnek azokban az országokban, ahol politikai befolyásuk gyakorlása érdekében korróziós tőkét vetnek be. Azok a civil társadalmi aktivisták, agytrösztök elemzői és oknyomozó újságírók, akik megértik a tekintélyelvű rezsimek és megbízottjaik közötti összetett kapcsolatokat, jobban fel lesznek készülve arra, hogy kövessék a pénzügyi áramlásokat, és tanulmányozzák a tárgyalásokat,

Christopher Walker és Jessica Ludwig | Feljes köru város az éles energiára

megállapodásokat és tranzakciókat saját helyi környezetükben a Moszkvához, Pekinghez és másokhoz kötődő érdekek által okozott potenciális korrupció és elit általi befolyásolás szempontjából. A civil társadalmi csoportok közötti regionális és nemzetközi szintű együttműködés felgyorsíthatja a minták felismerését, és fokozhatja a tekintélyelvű hatalmak által preferált módszerek ismeretét.⁹⁷

Ebben a nagy téttekkel járó küzdelemben mindenféle demokrácia együtt van. Ha a tehetősebb, szilárdabb demokráciák nem képesek alapvető reformokat végrehajtani az éles hatalmi befolyás kompromittáló hatásainak kezelésére, az rossz előjel a fiatalabb demokráciák számára, amelyek ma hasonló és növekvő kihívásokkal néznek szembe a globálisan aktív tekintélyelvű államok részéről.

-
- Az interdiszciplináris és ágazatközi együttműködések kulcsfontosságú eszközei lesznek a demokráciákon belüli és a demokráciák közötti tanulás felgyorsításának és terjesztésének. Tekintettel az éles hatalmi befolyás széleskörűségére, a civil társadalom különböző ágazatainak tanulniuk kell mások tapasztalataiból, hogy felismerjék a sebezhetőségeket. A különböző szakértelemmel rendelkező kutatók, elemzők és aktivisták és a különböző földrajzi elhelyezkedésükkel ösztönözhetik az ismeretszerzést, és az ötletcseré és az egymástól való tanulás révén hatékony ellenálló képességgel kapcsolatos intézkedéseket határozhatnak meg.
  - Egy ilyen erőfeszítés részeként a különböző fejlettségi szinteken - és a tudatosság különböző szintjein - lévő demokráciáknak új módon kell megosztaniuk egymással az információkat és a szakértelmet. A demokratikus társadalmaknak emellett folyamatosan újra kell értékelniük és kalibrálniuk kell az éles hatalmi befolyásra adott válaszokat a tekintélyelvűek stratégiáinak kiigazításai alapján.

A mai kihívások nem tekinthetők sem tisztán hazai, sem tisztán külső kihívásoknak. Tekintettel arra, hogy a demokráciák és az autokráciák olyan kulcsfontosságú területeken, mint a kereskedelem, az oktatás, a média és a technológia, a demokratikus kormányzásnak az elmúlt években felmerült kihívásai már nem tekinthetők sem kizárólag belföldi, sem kizárólag külföldi jellegűnek. Ezért egyrészt a kritikus demokratikus intézmények belső felújítása és megerősítése, másrészt a külső tekintélyelvű hatalmak kompromittáló vagy maró befolyásától való megvédésük nem egymást kizáró feladat. Valójában mindkettő a kudarc veszélyének van kitéve, ha nem úgy tervezik, hogy kölcsönösen erősítsék egymást.

A demokráciáknak a figyelemfelkeltés fázisából át kell térniük a koncentráltabb cselekvésre. A média és a civil társadalmi csoportok döntő szerepet játszhatnak a közvélemény figyelmének felkeltésében, valamint a szélesebb választói csoportok tájékoztatásában és oktatásában az önkényuralmi befolyás természetéről és taktikájáról. Az elmúlt években elsőrangú kutatási, elemzési és megfigyelési erőfeszítésekre került sor a kihívás mértékének felmérése és a fontos információk nyilvánosságra hozatala érdekében. Ezek az erőfeszítések szükségesek, de elégtelenek. Amint azt a sorozatban szereplő jelentések megállapítják, bizonyos ágazatokban aktív válaszlépések vannak kialakulóban. Például a médiumok, agytrösztök, civil társadalmi csoportok és technológiai vállalatok innovatív módszereket találnak arra, hogy visszavágjanak Peking éles hatalmi beavatkozásának a mediaszférában. 98 Azok az országok, ahol a civil társadalom a legfejlettebb erőfeszítéseket teszi a tekintélyelvű éles hatalom természetének és formáinak kivizsgálására, az azokról szóló jelentések készítésére és megértésére, mint például Ausztrália, Tajvan és a Cseh Köztársaság, vitathatatlanul a legnagyobb előrelépést érték el e tekintetben. Az egyes országok sikeres intézkedéseit most más demokráciáknak kell felgyorsítaniuk és összehangoltan kiterjeszteniük.

Az ebben a sorozatban szereplő jelentések együttesen leírják, hogy a tekintélyelvű beavatkozások hogyan erősödtek meg több olyan területen, amelyek kulcsfontosságúak a nyílt társadalmak egészségének szempontjából, beleértve a tömegmédiát, a tudásszektort, a technológiai szférát és a magánszektorbeli kereskedelmet. A demokráciák kritikus intézményeinek és a demokráciának mint olyannak a célba vétele a modern társadalmi és politikai táj központi jellemzője. A demokrácia és intézményeinek védelmét következőképpen kiemelt stratégiai prioritásnak kell tekinteni mindazok számára, akik hasznot húznak a demokrácia fennmaradásából.

FÜGGELÉK

- 1 Sarah Repucci és Amy Slipowitz, *Freedom in the World 2021: Democracy Under Siege*, Freedom House, 2021. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2021/democracy-under-siege>.
- 2 Yasmeen Serhan, "Saving Uighur Culture from Genocide", *Atlantic*, 2020. október 4., www.theatlantic.com/international/archive/2020/10/chinas-war-on-uighur-culture/616513.
- 3 Kelsang Dolma, "Tibet Was China's First Laboratory of Repression", *Foreign Policy*, 2020. augusztus 31., <https://foreignpolicy.com/2020/08/31/tibet-china-repression-xinjiang-sinicization>.
- 4 Steven Feldstein, "How Biden Can Stand with Hong Kong," *World Politics Review*, 2021. március 9., www.worldpoliticsreview.com/articles/29480/how-biden-can-stand-with-hong-kong; és "China Is Not Just Shackling Hong Kong, It Is Remaking It," *Economist*, 2021. március 20., www.economist.com/briefing/2021/03/20/china-is-not-just-shackling-hong-kong-it-remaking-it.
- 5 Ross Andersen, "The Panopticon Is Already Here", *Atlantic*, 2020. szeptember, www.theatlantic.com/magazine/archive/2020/09/china-ai-surveillance/614197.
- 6 Li Yuan, "Kína üldözi azokat, akik megkérdőjelezik a "hősöket". A Sleuth Keeps Track," *New York Times*, 2021. február 26., www.nytimes.com/2021/02/26/business/china-online-censorship.html.
- 7 Henry Foy, "The Brutal Third Act of Vladimir Putin", *Financial Times*, 2020. szeptember 11., www.ft.com/content/59498c92-799f-4c61-ac2e-77e7e302cc32.
- 8 Oroszország: Human Rights Watch, 2020. január 18., www.hrw.org/news/2020/06/18/russia-growing-internet-isolation-control-censorship.
- 9 Kristyna Foltynova, "Látunk téged! How Russia Has Expanded Its Video-Surveillance System," *Radio Free Europe/Radio Liberty*, 2021. január 19., www.rferl.org/a/russia-video-surveillance/31052482.html.
- 10 Ibid.; és Nikolai Markotkin, *Does Coronavirus Herald the Age of Totalitarian Surveillance in Russia and Eurasia?*, Carnegie Moscow Center, 2021. március 11., <https://carnegie.ru/commentary/84044>.
- 11 Anne Applebaum és Peter Pomerantsev, "How to Put Out Out Democracy's Dumpster Fire", *Atlantic*, 2021. március 8., www.theatlantic.com/magazine/archive/2021/04/the-internet-doesnt-have-to-be-awful/618079.
- 12 Dean Jackson, szerk., *Globális betekintés: COVID-19 and the Information Space*, National Endowment for Democracy, 2021. január, www.ned.org/global-insights-covid-19-information-space; valamint Richard Youngs és Elene Panchulidze, *Global Democracy & COVID-19: Upgrading International Support*, International IDEA, 2020. július 15., www.idea.int/sites/default/files/publications/global-democracy-and-covid-19.pdf.
- 13 T.G., "Miért érdekli annyira az Öböl-országokat Afrika szarva?" *Economist*, 2019. január 16., www.economist.com/the-economist-explains/2019/01/16/why-are-gulf-countries-so-interested-in-the-horn-of-africa; és *Intra-Gulf Competition in Africa's Horn: Lessening the Impact*, International Crisis Group, 2019. szeptember 19., www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/206-intra-gulf-competition-africas-horn-lessening-impact.
- 14 Karin von Hippel, *A zavarok tengelye: Chinese and Russian Influence and Interference in Europe*, Royal United Services Institute, 2020. július 21., <https://rusi.org/publication/occasional-papers/axis-disruption-chinese-and-russian-influence-and-interference-europe>; Kurt Bassuener, *Pushing on an Open Door: Foreign Authoritarian Influence in the Western Balkans and Eastern Europe*, www.ned.org/foreign-authoritarian-influence-western-balkans; és Otto Tabuns, "European States Reappraise Their Diplomatic and Investment Relationships with China", *China Brief*, Jamestown Foundation, 2020. július 29., <https://jamestown.org/program/european-states-reappraise-their-diplomatic-and-investment-relationships-with-china>.
- 15 Ciara Nugent és Charlie Campell, "The U.S. and China Are Battling for Influence in Latin America, and the Pandemic Has Raised the Stakes," *Time*, 2021. február 4., <https://time.com/5936037/us-china-latin-america-influence>.
- 16 "China's International Influence," BBC, n.d., www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zvwm9g/revision/4; Tang Siew Mun et al., *The State of Southeast Asia*, ASEAN Studies Centre and ISEAS-Yusuf Ishak Institute, 2020. január 16., www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/pdfs/TheStateofSEASurveyReport_2020.pdf; és Roza Nurgozhayeva, "How Is China's Belt and Road Changing Central Asia?", "How Is China's Belt and Road Changing Central Asia?", *Diplomat*, 2020. július 9., <https://thediplomat.com/2020/07/how-is-chinas-belt-and-road-changing-central-asia/>.
- 17 Larry Diamond, "Breaking Out of the Democratic Slump", *Journal of Democracy* 31 (2020. január): 36-50, <http://doi.org/10.1353/jod.2020.0003>.
- 18 Lásd például Andréa Worden, "A KKP az ENSZ-ben: Redefining Development and Rights," *Sinopsis*, 2019. március 17., <https://sinopsis.cz/en/the-ccp-at-the-un-redefining-development-and-rights>; Natalia Arno et al., *Misrule of Law: How the Kremlin Uses Western Institutions to Undermine the West*, Free Russia Foundation, 2019, www.4freerussia.org/misrule-of-law/;
- 19 Lee és Alexander Sullivan, *People's Republic of the United Nations*, Center for a New American Security, 2019. május, <https://www.cnas.org/publications/reports/peoples-republic-of-the-united-nations>; Anne Applebaum, "How China Outsmarted the Trump Administration", *Atlantic*, 2021. május, www.theatlantic.com/magazine/archive/2020/11/trump-who-withdrawal-china/616475; Sophie Richardson, "China's 'Slanders and Smears' at UN Human Rights Council", Human Rights Watch, 2021. március 11., www.hrw.org/news/2021/03/11/chinas-slanders-and-smears-un-human-rights-council; és Andrew Foxall, *Russian Kleptocracy and the Rule of Law: How the Kremlin Undermines European Judicial Systems*, Henry Jackson Society, 2020. január 13., <https://henryjacksonsociety.org/publications/russian-kleptocracy-and-the-rule-of-law-how-the-kremlin-undermines-european-judicial-systems>.
- 20 Christopher Walker, "Az új visszatartás: *World Affairs* 178 (2015. május-június): 52-51, www.jstor.org/stable/435555281.
- 21 Tom Ginsburg, "How Authoritarians Use International Law", *Journal of Democracy* 31 (2020. október): 44-8, <http://doi.org/10.1353/jod.2020.0054>.
- 22 "ABC's China Website 'Bows to Beijing's Censorship'", *China Digital Times*, 2016. április 15., <https://chinadigitaltimes.net/2016/04/abcs-china-website-bows-to-beijing-censorship>.
- 23 Tom Blackwell, "Chinese Government's Confucius Institute Holds Sway on Canadian Campuses, Contracts Indicate," *National Post*, 2020. március 11., <https://nationalpost.com/news/chinese-governments-confucius-institute-holds-sway-on-canadian-campuses-contracts-indicate>.
- 24 Ez volt a helyzet, amikor az Apple és a Google úgy döntött, hogy a Krimet az Orosz Föderáció részeként, Ukrajnától nemzetközi határral elválasztva jeleníti meg, legalábbis az Oroszországon belüli eszközökön térképet megjelenítő felhasználók számára. Lásd Andrew Higgins, "Apple, Bowing to Russian Pressure, Recognizes Crimea Annexion" (Az Apple az orosz nyomásnak engedve elismeri a Krim annexióját), *on Map*, *New York Times*, 2019. november 28., www.nytimes.com/2019/11/28/world/europe/crimea-apple-maps-russia.html.
- 25 Karen Attiah, "Saudi Arabia's Disaster Capitalism Comes to Hollywood", *Washington Post*, 2020. május 18., www.washingtonpost.com/opinions/2020/05/18/saudi-arabia-katasztrófa-kapitalizmus-kerül-Hollywoodba/.
- 26 Bethany Allen-Ebrahimian, "Exkluzív: Axios, 2020. október 6., www.axios.com/exclusive-top-german-official-hushed-up-report-on-chinas-influence-8c6aef3-0f71-405f-a902-a215399f2068.html.
- 27 Josh Rogin, "Vélemény: *Washington Post*, 2018. január 21., www.washingtonpost.com/opinions/global-opinions/how-china-forces-american-companies-to-do-its-political-bidding/2018/01/21/52a1d5a0-fd63-11e7-8f66-2df0b94bb98a_story.html.
- 28 Glenn Tiffert, *A tudásalapú gazdaság kompromittálása: Authoritarian Challenges to Independent Intellectual Inquiry*, National Endowment for Democracy, 2020. május, 1-2, www.ned.org/sharp-power-and-democratic-resilience-series-compromising-the-knowledge-economy.
- 29 Nadège Rolland, *Parancsoló ötletek: National Endowment for Democracy*, 2020. december, 4, www.ned.org/sharp-power-and-democratic-resilience-series-commanding-ideas.
- 30 Thomas Wright, "The U.S. Must Now Repair Democracy at Home and Abroad", *Atlantic*, 2021. január 10., www.theatlantic.com/ideas/archive/2021/01/us-must-now-stand-democracy-home-and-abroad/617626.
- 31 "The Soft Power 30," USC Center on Public Diplomacy, n.d., <https://softpower30.com>.
- 32 Mohamed Younis, "China, Russia Images in U.S. Hit Historic Lows", *Gallup*, 2021. március 1., <https://news.gallup.com/poll/331082/china-russia-images-hit-historic-lows.aspx>.

Kristine

32 Christopher Walker, "What Is 'Sharp Power'?", *Journal of Democracy* 29 (2018. július): 9-23, www.journalofdemocracy.org/articles/what-is-sharp-power.

33 Joseph S. Nye Jr., "How Sharp Power Threatens Soft Power", *Foreign Affairs*, 2018. január 24., www.foreignaffairs.com/articles/china/2018-01-24/how-sharp-power-threatens-soft-power.

34 A szerzők köszönetet mondanak Daniel Fried nagykövetnek, aki ezt a kifejezést alkotta.

35 Edward Lucas, *A demokrácia puha gyomrának megerősítése: Authoritarian Influence and Media Vulnerability*, National

Endowment for Democracy, 2020. február, www.ned.org/wp-content/uploads/2020/02/Firming-Up-Democracys-Soft-Underbelly-Authoritarian-Influence-and-Media-Vulnerability-Lucas.pdf.

36 Ibid.

37 Bassuener, *Nyitott ajtón tolokodás: A külföldi tekintélyelvű befolyás a Nyugat-Balkánon*

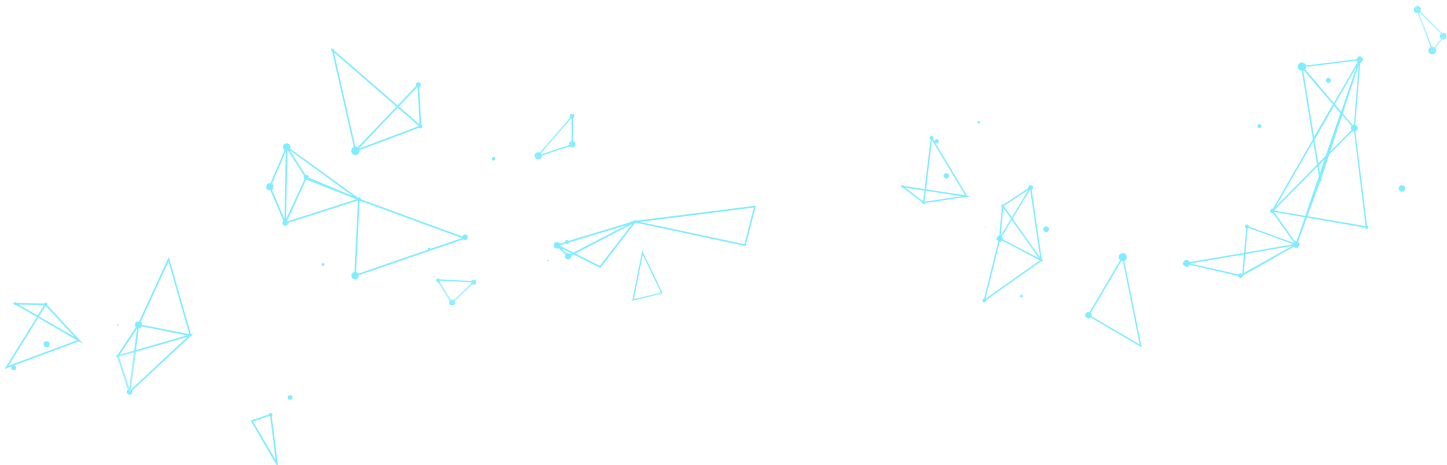
38 Sarah Cook, *Kína globális médiamegjelenése: Democratic Responses to Expanding Authoritarian Influence*, National Endowment for Democracy, 2021. február, www.ned.org/wp-content/uploads/2021/02/Chinas-Global-Media-Footprint-Democratic-Responses-to-Expanding-Authoritarian-Influence-Cook-, 2021. február. [Feb-2021.pdf](http://www.ned.org/wp-content/uploads/2021/02/Chinas-Global-Media-Footprint-Democratic-Responses-to-Expanding-Authoritarian-Influence-Cook-Feb-2021.pdf).

- 39 Cook, *China's Global Media Footprint: Democratic Responses to Expanding Authoritarian Influence*, 3.
- 40 Peking befolyását a csehországi médiasektorban lásd Lukáš Valášek és Jan Horák: "A leggazdagabb cseh Petr Kellner otthoni hítele Kínát népszerűsítő kampányt finanszírozott", *Aktuálně.cz*, 11. o. December 2019, <https://zprav.aktualne.cz/domaci/home-credit-ppf-petr-kellner-campaigncina/~265579361bf511ea926e0cc47ab5f122>. Dél-afrikai példát lásd Azad Essa, "China Is Buying African Media's Silence", *Foreign Policy*, 2018. szeptember 14., <https://foreignpolicy.com/2018/09/14/china-is-buying-african-medias-silence>.
- 41 "ANSA-Xinhua Collaboration Accord Signed," ANSA, 2019. március 22., www.ansa.it/english/news/general_news/2019/03/22/ansa-xinhua-collaboration-accord-signed_aeba934e-af01-43a2-b5a3-cb90b4852fc4.html; Nadège Rolland, Twitter-bejegyzés, 2020. szeptember 24., 951, <https://twitter.com/RollandNadege>; Gabriele Carrer, "Beijing Speaking. How the Italian Public Broadcasting TV Fell in love with China", *Formiche*, 2020. április 8., <https://formiche.net/2020/04/beijing-speaking-how-italian-public-broadcasting-tv-fell-in-love-with-china>.
- 42 "Partners," Reuters, hozzáférés: 2021. április 22., www.reutersagency.com/en/about/partners.
- 43 David Bandursky, "Dropping Propaganda", *China Media Project*, 2021. március 17., <https://chinamediaproject.org/2021/03/17/dropping-propaganda>.
- 44 Esteban Ponce de León, "A Glimpse into RT's Latin American audience", DFRLab, 2020. augusztus 7., <https://medium.com/dfrlab/a-glimpse-into-rt-s-latin-american-audience-487d52bed507>.
- 45 Tiffert, *A tudásalapú gazdaság kompromittálása: A független intellektuális vizsgálódást érő autoriter kihívások*.
- 46 Rolland, *Parancsoló ötletek: Az agytrösztök mint a tekintélyelvű befolyásolás platformjai*.
- 47 Ibid.
- 48 "Megállapodás a Kínai Konfuciusz Intézet központja és az ausztráliai Griffith Egyetem között a Turisztikai Konfuciusz Intézet létrehozásáról a Griffith Egyetemen", 2011, www.scribd.com/document/419592634/University-megallapodasok; Hinnerk Feldwisch-Drempur, "Wie sich die FU an chinesische Gesetze bindet" [Hogyan kötődik a FU Kínához], *Der Tagesspiegel*, 2020. január 29., www.tagesspiegel.de/wissen/umstrittene-finanzierung-einer-china-professur-wie-sich-die-fu-an-chinesische-gesetze-bindet/25484672.html; és Justine Griffin, "Moffitt Cancer Center Shakeup: CEO and Others Resign over China Ties," *Tampa Bay Times*, 2019. december 18., www.tampabay.com/news/health/2019/12/18/moffitt-cancer-center-shakeup-ceo-and-others-resign-over-china-ties.
- 49 Carolina Vendil Pallin és Susanne Oxenstierna, *Russian Think Tanks and Soft Power*, Swedish Defense Research Agency (FOI), 2017. augusztus, <https://foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R-4451-SE>; Casey Michel, "Clinton Official Pulls Out of Putin's Crony Vanity Project", *Daily Beast*, 2019. szeptember 28., www.thedailybeast.com/clinton-official-james-rubin-pulls-out-of-putin-crony-vlagymir-jakunynsz-vanity-projekt.
- 50 Paul Aveline, "One of France's Top Universities Is Canceling Anti-Putin Speakers," *BuzzFeed*, 2017. január 30., www.buzzfeednews.com/article/paulaveline/the-paris-school-of-international-affairs-cancels; Shubmah Saharan és Emma James, "Cancelled Panel on Turkish Rule of Law Sparks Debate around Foreign Political Pressure, Academic Freedom at Columbia," *Columbia Spectator*, 2019. április 4., www.columbiaspectator.com/news/2019/04/04/cancelled-panel-on-turkish-rule-of-law-sparks-debate-around-foreign-political-pressure-academic-freedom-at-columbia; és Michael Bachelard, "Chinese Government Censors Ruling Lines through Australian Books," *The Age*, 2019. február 23., www.theage.com.au/entertainment/books/chinese-government-censors-ruling-lines-through-australian-books-20190222-p50zpn.html.
- 51 Az új-zélandi Kína-kutató Anne-Marie Brady például irodái és otthoni betétrekeket tapasztalt, és fenyegető telefonhívásokat és leveleket kapott, miután 2017-ben közzétett egy tanulmányt, amely részletesen bemutatta a Kínai Kommunista Párt befolyásoló tevékenységét Új-Zélandon és más demokráciákban. 2019-ben a Canterbury Egyetemen belső vizsgálatnak vetették alá (amelyben tisztázták az állítólagos vétkek alól), miután négy tudós feljelentést tett, amelyben megkérdőjelezte egy, az új-zélandi parlamentnek benyújtott, az új-zélandi egyetemek és a kínai hadsereg közötti kapcsolatokról szóló tanulmányának valóságtartalmát. Eleanor Ainge Roy, "I'm Being Watched": Anne-Marie Brady, the China Critic Living in Fear of Beijing," *Guardian*, 2019. január 22., www.theguardian.com/world/2019/jan/23/im-being-watched-anne-marie-brady-the-china-critic-living-in-fear-of-beijing; valamint Joyce Lau és John Ross, "Paper on Chinese Influence Tests Academic Freedom in New Zealand," *Inside Higher Ed*, 2021. május 6., www.insidehighered.com/news/2020/11/06/paper-chinese-influence-tests-academic-freedom-new-zealand.
- 52 Vicky Xu, egy Ausztráliában élő újságíró és kutató 2021 márciusában és áprilisában kiterjedt online zaklatásnak és nemi alapú dezinformációnak volt kitéve a kínai nyelvű közösségi médiacsatornákon keresztül, miután közzétette a Hszincsiangban található koncentrációs táborokban fogva tartott úgurok kényszermunka céljából történő átszállítását dokumentáló riportját. Zeyi Yang, "The anatomy of a Chinese online hate campaign," *Protocol*, 2021. április 9., www.protocol.com/china/chinese-online-hate-campaigns.
- 53 Matthew Hedges brit doktorandusz 2018-ban, amikor az emirátusi hatóságok hét hónapig tartó fogva tartása során magánzárkában tartották, és eredetileg életfogytiglani börtönbüntetést szabtak ki rá, miközben disszertációs kutatásokat végzett Dubajban. Iwatani Nobu japán történelemtudóst 2019-ben tartóztatták le Kínában, miközben a Kínai Társadalomtudományi Akadémia által szervezett tudományos konferencián vett részt. Matthew Hedges, "Matthew Hedges: The Conversation", 2019. október 14., <https://theconversation.com/matthew-hedges-my-uae-spy-arrest-shows-universities-must-do-more-to-protect-academics-working-in-the-field-115506>; valamint Andrea Fischetti és Antoine Roth, "Why Did China Detain a Japanese History Professor?," *Tokyo Review*, 2019. december 30., www.tokyoreview.net/2019/12/why-did-china-detain-a-japanese-history-professor.
- 54 Tiffert, *A tudásalapú gazdaság kompromittálása: Authoritarian Challenges to Independent Intellectual Inquiry*; Glenn Tiffert, "Peering Down the Memory Hole: Censorship, Digitalization, and the Fragility of Our Knowledge Base", *American Historical Review* 124 (Ápril 2019): 550-568.
- 55 Ronald Deibert, "A digitális szabadságvesztés felé vezető út: *Journal of Democracy* 30 (2019. január): 25-39, www.journalofdemocracy.org/articles/the-road-to-digital-unfreedom-three-painful-truths-about-social-media.
- 56 Dean Jackson, "Párhuzamos platformok, párhuzamos elvek: The Emergence of Social Media from Authoritarian Settings," *Power 3.0*, National Endowment for Democracy, 2019. augusztus 21., www.power3point0.org/2019/08/21/parallel-platforms-parallel-principles-the-emergence-of-social-media-from-authoritarian-settings/.
- 57 Cynthia Littleton, "Why TikTok's Popularity Exploded during the Pandemic," *Variety*, 2021. január 27., <https://variety.com/2021/digital/news/tiktok-popularity-covid-1234893740>.
- 58 Drew Harwell és Tony Romm, "Inside TikTok: A Culture Clash Where U.S. Views about Censorship Often Were Overridden by the Chinese Bosses," *Washington Post*, 2019. november 5., www.washingtonpost.com/technology/2019/11/05/inside-tiktok-culture-clash-where-us-views-about-censorship-often-were-overridden-by-chinese-bosses/.
- 59 Isabelle Niu, "A WeChat probléma a demokráciák számára?" *Quartz*, 2019. november 6., <https://qz.com/1742568/is-chinas-messaging-app-wechat-a-problem-for-democracies/>.
- 60 Jeffrey Knockel et al., *We Chat, They Watch: How International Users Unwittingly Build Up WeChat's Chinese Censorship Apparatus*, Citizen Lab, 2020. május 7., <https://citizenlab.ca/2020/05/we-chat-they-watch/>; és Eva Xiao, "China's WeChat Monitors Foreign Users to Refine Censorship at Home," *Wall Street Journal*, 2020. május 8., www.wsj.com/articles/chinas-wechat-monitors-foreign-users-to-refine-censorship-at-home-11588852802.
- 61 Laura Rosenberger, "Making Cyberspace Safe for Democracy", *Foreign Affairs* (2020. május-június), www.foreignaffairs.com/articles/china/2020-04-13/making-cyberspace-safe-democracy.
- 62 Rebecca Arcesati, "Chinese Tech Standards Put the Screws on European Companies", *Mercator Institute for China Studies*, 2019. január 29., <https://merics.org/en/analysis/chinese-tech-standards-put-screws-european-companies>.
- 63 Madhumita Murgia és Anna Gross, "Inside China's controversial mission to reinvent the internet," *Financial Times*, 2020. március 27., www.ft.com/content/ba94c2bc-6e27-11ea-9bca-bf503995cd6f.
- 64 Nicholas D. Wright, ed., *Artificial Intelligence, China, Russia, and the Global Order* (Maxwell AFB: Air University Press, 2019), www.airuniversity.af.edu/Portals/10/AUPress/Books/B_0161_WRIGHT_ARTIFICIAL_INTELLIGENCE_CHINA_RUSSIA_AND_THE_GLOBAL_ORDER.PDF.
- 65 Nicholas D. Wright, *Mesterséges intelligencia és demokratikus normák: Meeting the Authoritarian Challenge*, National Endowment for Democracy, 2020. augusztus, www.ned.org/sharp-power-and-democratic-resilience-series-artificial-intelligence-and-democratic-norms.
- 66 Samantha Hoffman, *Double-Edged Sword: China's Sharp Power Exploitation of Emerging Technologies*, National Endowment for Democracy, 2021. április, www.ned.org/sharp-power-democratic-resilience-chinas-exploitation-of-emerging-technologies/.
- 67 Yiren Lu, "China's Internet Is Flowering and It Might Be Be Our Future", *New York Times*, 2019. november 13., www.nytimes.com/interactive/2019/11/13/magazine/internet-china-wechat.html.
- 68 Hoffman, *Kétélű kard: Kína éles hatalmi felhasználása a feltörekvő technológiákban*.
- 69 Ibid., 3.
- 70 Raymond Zhong, "China's Virus Apps May Outlast the Outbreak, Stirring Privacy Fears," *New York Times*, 2020. május 26., www.nytimes.com/2020/05/26/technology/china-coronavirus-surveillance.html.
- 71 Simon Allison, "Our Cameras Will Make You Safe," *Mail and Guardian*, 2019. november 15., <https://mga.co.za/article/2019-11-15-00-our-cameras-will-make-you-safe>.

- 72 Maily Fidler, "Az Afrikai Uniót lehallgatta Kína: Council on Foreign Relations, 2018. március 6., www.cfr.org/blog/african-union-bugged-china-cyber-espionage-evidence-strategic-shifts; Salem Solomon, "After Allegations of Spying, African Union Renews Huawei Alliance," Voice of America, 2019. június 2., www.voanews.com/africa/after-allegations-spying-african-union-renews-huawei-alliance; Joshua Meservey, "Government Buildings in Africa Are a Likely Vector for Chinese Spying," Heritage.
- Alapítvány, 2020. május 20., www.heritage.org/sites/default/files/2020-06/BG3476.pdf; és Arthur Gwagwa, "Exporting Repression? China's Artificial Intelligence Push into Africa," Council on Foreign Relations, 2018. december 11., www.cfr.org/blog/exporting-repression-chinas-artificial-intelligence-push-africa.
- 73 Patrick Baert, "China Journalist Chen Jieren Jailed as Free-Speech Clampdown Intensifies," Hong Kong Free Press, 2020. május 3., <https://hongkongfp.com/2020/05/03/china-journalist-chen-jieren-jailed-as-free-speech-clampdown-intensifies/>.
- 74 Samantha Bradshaw és Philip N. Howard, *A globális dezinformációs rend: 2019 Global Inventory of Organised Social Media Manipulation*, University of Oxford, 2019. szeptember 26., <https://demtech.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/sites/93/2019/09/CyberTroop-Report19.pdf>.
- 75 Glenn Tiffert, interjú Christopher Walkerrel és Shanthi Kalathilal, "New Frontiers in Digital Censorship: A Conversation with Glenn Tiffert," *Power 3.0 Podcast*, National Endowment for Democracy, 2018. december 13., www.power3point0.org/2018/12/13/new-frontiers-in-digital-censorship-a-conversation-with-glenn-tiffert/.
- 76 Lotus Ruan, Jeffrey Knockel és Masashi Crete-Nishihata, *Cenzúrázott fertőzés: How Information on the Coronavirus Is Managed on Chinese Social Media*, Citizen Lab, 2020. március 3., <https://citizenlab.ca/2020/03/censored-contagion-how-information-on-the-coronavirus-is-managed-on-chinese-social-media/>.
- 77 Martin Hála, *Egy új láthatatlan kéz: National Endowment for Democracy*, 2020. március, www.ned.org/sharp-power-and-democratic-resilience-series-a-new-invisible-hand.
- 78 Ruslan Stefanov és Martin Vladimirov, *Deals in the Dark: Russian Corrosive Capital in Latin America*, National Endowment for Democracy, 2021. május, www.ned.org/sharp-power-and-democratic-resilience-series-deals-in-the-dark-russia-corrosive-capital-latin-america/.
- 79 Gustav Gressel és Majda Ruge, "Németország korrupciós botrányai: European Council on Foreign Relations, 2021. április 20., <https://ecfr.eu/article/germanys-corruption-scandals-how-to-limit-authoritarian-influence-in-the-eu>.
- 80 Hála, *Egy új láthatatlan kéz: Authoritarian Corrosive Capital and the Repurposing of Democracy*, 1.
- 81 Zeman például továbbra is a kínai Huawei céget támogatta, mint a Cseh Köztársaság ötödik generációs (5G) távközlési hálózatának fejlesztését támogató vezető jelöltet, a cseh külügyminisztérium és a biztonsági szolgálatok által dokumentált biztonsági kockázatok ellenére. Tim Gosling, "China's Mask Diplomacy Won't Work in the Czech Republic," *Foreign Policy*, 2020. május 21., <https://foreignpolicy.com/2020/05/21/china-mask-diplomacy-czech-republic-coronavirus-pandemic-influence-huawei-5g-milos-zeman>.
- 82 Jonathan White, "Hao Haidong's Son Sacked by Serbian Club Radnicki Nis after 'Pressure from Beijing'," *South China Morning Post*, 2020. június 10., www.scmp.com/sport/football/article/3088385/hao-haidongs-son-sacked-serbian-club-radnicki-nis-after-pressure.
- 83 Rory Smith és Tariq Panja, "The Erasure of Mesut Özil," *New York Times*, 2020. október 26., www.nytimes.com/2020/10/26/sports/soccer/mesut-ozil-arsenal-china.html.
- 84 Frank Langfitt, "How the Chinese Government Works to Censor Debate in Western Democracies," National Public Radio, 2018. október 3., <https://www.npr.org/2018/10/03/636299830/how-the-chinese-government-works-to-censor-debate-in-western-democracies>.
- 85 Adi Robertson, "The NBA Is Afraid of Offending China—and So Are Online Platforms," *Verge*, 2019. október 7., www.theverge.com/2019/10/7/20902947/nba-rockets-daryl-morey-hongkongi-tüntetések-tweet-internet-beszéd-cenzúra-kína.
- 86 Christopher Walker, Shanthi Kalathil és Jessica Ludwig, "The Cutting Edge of Sharp Power," *Journal of Democracy* 31 (2020. január): 124-137, <http://doi.org/10.1353/jod.2020.0010>.
- 87 Alexandra Stevenson, "China's Forced-Labor Backlash Threatens to Put NBA in Unwanted Spotlight," *New York Times*, 2021. április 9., www.nytimes.com/2021/04/09/business/china-nba-anta-xinjiang.html.
- 88 Alexandra Del Rosario, "Judd Apatow Criticizes Hollywood's Censorship for International Market: 'China Has Bought Our Silence with Their Money,'" *Deadline*, 2020. szeptember 15., <https://deadline.com/video/judd-apatow-hollywood-censorship-international-china-saudi-arabia>.
- 89 James Tager, *Made in Hollywood, Censored by Beijing*, PEN America, 2020, <https://pen.org/report/made-in-hollywood-censored-by-beijing>; és Martha Bayles, "Hollywood's Great Leap Backward on Free Expression," *Atlantic*, 2019. szeptember 15., www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/09/hollywoods-great-leap-backward-free-expression/598045.
- 90 Amy Qin és Audrey Carlsen, "How China Is Rewriting Its Own Script," *New York Times*, 2018. november 18., www.nytimes.com/interactive/2018/11/18/world/asia/china-movies.html; és Edward Wong, "'Doctor Strange' Writer Explains Casting of Tilda Swinton as Tibetan," *New York Times*, 2016. április 26., www.nytimes.com/2016/04/27/world/asia/china-doctor-strange-tibet.html.
- 91 Tatiana Siegel, "Saudi Arabia Eyes Hollywood Investments as Companies Face Cash Crunch," *Hollywood Reporter*, 2020. május 7., www.hollywoodreporter.com/news/saudi-arabia-eyes-hollywood-investments-as-companies-face-cash-crunch-1293511.
- 92 Attiah, "A szaúd-arábiai katasztrófakapitalizmus Hollywoodba érkezik".
- 93 Lásd például "Freedom Threat", *The Times*, 2021. március 29., www.thetimes.co.uk/article/freedom-threat-nzcm3s9vx?shareToken=03141cb24d3c0b049f099f880eb950eb; "Statement by European Research Institute Directors," accessed on 2 April 2021, <https://statement-china-sanctions.vercel.app>; és "Statement by the EACS Board regarding the sanctions issued by Chinese Ministry of Foreign Affairs against European China researchers," European Association for Chinese Studies, 2021. április 9., <http://chinesestudies.eu/?p=4435>.
- 94 Tiffert, *A tudásalapú gazdaság kompromisszumai: A független intellektuális vizsgálatást érő autoriter kihívások*.
- 95 Wright, *Mesterséges intelligencia és demokratikus normák: A tekintélyelvű kihívásnak való megfelelés*.
- 96 Hoffman, *Kétélű kard: Kína éles hatalmi kihasználása a feltörekvő technológiákban*.
- 97 Stefanov és Vladimirov, *Deals in the Dark: Russian Corrosive Capital in Latin America*; és Hála, *A New Invisible Hand: Az autoritárius korróziós tőke és a demokrácia újrafelhasználása*.
- 98 Cook, *Kína globális médiamegjelenése: 12-15*.

1201 Pennsylvania Avenue, NW, Suite 1100 | Washington, DC 20004 | (202) 378-9700 | ned.org

